

НОВЫ Час



УЛАД ВЯЛІЧКА

Стар. 6

ДЭВАЛЬВАЦЫЯ РАНА ЦІ ПОЗНА БУДЗЕ

Ці ўратае Беларусь расійскі крэдыт? Пра гэта разважае былы дарадца прэзідэнта Расіі, дзяржаўны дзеяч і эканаміст Андрэй Іларыёнаў

Стар. 4

НЯМЕЦКІЯ АХВЯРЫ ФУКУСИМЫ

Катастрофа ў Японіі выклікала глабальныя змены на палітычнай сцэне ФРГ. У адстаўку з пасады старшыні партыі лібералаў пайшоў міністр замежных спраў Гіда Вестэрвеле. Услед можа рушыць і Ангела Меркель

Стар. 12

ШТО СКРАЎ ДЭН БРАЎН У МІХАІЛА АНІКІНА

Стар. 15



ЧЫТАЙЦЕ
Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

ПАД ВЕТРАЗЯМІ

Артыкул Сяргея Нікалюка
з цыклу «Азбука паліталогіі»

ТРАГЕДЫЯ

ЧОРНЫ ПАНЫДЗЕЛАК БЕЛАРУСІ

Вольга ХВОІН

**12 чалавек загінулі,
204 чалавекі пацярпелі,
157 шпіталізаваныя ў выніку
тэракту ў мінскім метро.
Міф стабільнай і бяспечнай
Беларусі падарваны.**

У найноўшай гісторыі краіны ўжо было некалькі надзвычайных здарэнняў, калі пацярпелі выпадковыя людзі, — выбухі ў Віцебску ў 2005-м і ў Мінску ў 2008-м годзе. Але іх маштаб і колькасць ахвяраў несуразмерныя з тэрактамі ў метро. Летаўных зыходаў тады, на шчасце, не было, а выбух на Дзень незалежнасці следства ўвогуле класіфікавала як «хуліганства».

Цяпер адчування абароненасці і бяспекі няма, бо выявілася, што ахвяраў можа стаць абсалютна любы чалавек, калі карта ляжа не на яго карысць. І страшна аказацца на месцы сівога інтэлігентнага выгляду мужчыны, які з трывогай пытаўся пра сваю дачку ў прымённым пакоі бальніцы: «Яе паказалі па тэлебачанні. Чорненская, як я, нідзе — няма, аб'ездзіў усе бальніцы, няма. А яе ж паказалі па тэлебачанні...»

Трагедыя выявіла лепшыя рысы беларусаў. Хто моцна не пацярпеў, вярталіся ў метро і дапамагалі выносіць параненых, кіроўцы маршрутак і таксі не ўзвінцілі кошты, а адвозілі людзей бясплатна, на станцыях прыёму донарскай крыві выстройваліся ў чэргі. У інтэрнэце з'явілася цэлая галінка, дзе людзі выкладалі свае маршруты на працу і прапаноўвалі падвезці на сваіх аўто ўсіх жадаючых.

Потым, канешне, падзяліліся на лагеры паводле версій, хто мог зладзіць страшны тэракт, але дакладна ніхто не пачаў



шукаць пазітыўныя ноты ў трагедыі.

Варта сказаць добрыя словы на адрас супрацоўнікаў МНС і медыкаў, якія аператыўна прыехалі на месца здарэння, выносілі-вывозілі-ратавалі людзей.

Сілавая структуры, якія разрасліся да рэкордных для невялікай Беларусі памераў, не ёсць гарантам слаўтай стабільнасці. Хаця адчування, што рукі ў іх доўгія і дацягнуцца да любога, не бракуе. Супрацоўнікі МУС, КДБ апошнія гады шчыльна заняліся іншадумцамі, палітычнымі апанентамі. А вось жа атрымліваецца, што галоўнае і прамаргалі. Ужо пасля выбуху была ўзмоцненая ахова ў метро, з'явіліся шматлікія патрулі. Але выглядае гэта збольшага спробай

апраўдацца. Праз месяц-другі ўсё супакоіцца, пасты здымуць, міліцыянты не будуць пільна ўглядацца ў кожнага мінака... Да слова, кіраўніцтва сілавых ведамстваў не выступіла з публічнымі заявамі, у якіх прызнала б сваю непрафесійнасць, халатнасць, не было і заяў пра адстаўкі.

Але гэта не перашкаджае шукаць ворага знешняга і ўнутранага. Апазіцыйныя палітыкі прэвентыўна пачалі адхрышчывацца ад датычнасці да тэракту. Хаця, калі паглядзець на раздробленасць, зачышчанасць, ледзь не стэртыльнасць апазіцыйнага поля, то і пад мікраскопам там наўрад ці магчыма адшукаць сляды экстрэмізму.

«Спакойнага жыцця нам не дадуць. Я вас пра гэта папярэдж

ваў. Не хачу нагадваць, хто яны. І з адказам на гэтае пытанне прашу паспяшання, — запатрабаваў кіраўнік дзяржавы на адмысловай нарадзе з кіраўнікамі сілавых ведамстваў. — Дзейнічайце рашуча. Думаю, людзі нас зразумеюць. Усе падраздзяленні ў МУС павінны быць пастаўлены пад ружжо. Вывернуць усё навуварат! Асабліва на наяўнасць незарэгістраванай зброі, выбуховы, боепрыпасаў».

Падобная адмашка тоіць небяспеку старту палявання на ведзьмаў. Віцебскія выбухі спрабавалі павесіць на прадстаўнікоў апазіцыі, пасля «хуліганства» 3 ліпеня 2008-га павальна адкаталі пальцы ў жыхароў краіны, перацягалі на допыты многіх прадстаўнікоў апазіцыі.

З адпаведнымі заявамі ўжо выступіў кіраўнік аналітычнага цэнтра «ЕсооМ» Сяргей Мусіенка, назваўшы тэракт у мінскім метро вынікам «папушчальніцтва і залішняга лібералізму ўлад у стаўленні да апазіцыі». Ці можна назваць лібералізмам татальны прэсінг, арышты, вобшукі?

Тым часам праз два дні пасля здарэння супрацоўнікі галоўнага ўпраўлення па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю і карупцыяй Міністэрства ўнутраных спраў Беларусі затрымалі падазраваных па крымінальнай справе па выбуху ў метро.

«Гэта дзве асобы, з імі праводзіцца следчыя дзеянні, праведзены першыя допыты з удзелам адвакатаў і атрыманы першыя паказанні, — паведаміў намеснік генпракурора Андрэй Швед. Паводле яго слоў, відэазапіс з метро дазваляе «з вялікай доляй верагоднасці меркаваць, што адзін з затрыманых з'яўляецца выканаўцам». Гэтыя асобы — грамадзяне Беларусі, паходзяць з аднаго з абласных цэнтраў і даўно знаёмыя.

13 красавіка Лукашэнка зрабіў афіцыйную заяву, што крымінальную справу раскрылі. «Сёння ў 5 гадзін раніцы злачынства было раскрытае. Чакі-там і міліцыі спатрэбіліся ўсяго толькі суткі для таго, каб учора ў 9 вечара правесці бліскучую аперацыю і без шуму, стрэлаў і траскатні затрымаць выканаўцаў. Сёння ў 5 раніцы яны далі свае паказанні. Галоўнае, мы ўжо ведаем, хто і як здзейсніў гэты тэракт. Пакулі толькі не вядома, навошта, але і гэта хутка стане вядома, і гэта наша сёння галоўная задача, — заявіў кіраўнік дзяржавы.

Але кропку ў тэракце 11 красавіка яшчэ не паставілі. Бліжэйшыя падзеі пакажуць, каму і чым адгукнецца мінская трагедыя.

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

► 11 КРАСАВІКА

СВЕТ СПАЧУВАЕ

У сувязі з выбухам у мінскім метро кіраўнікі краін і міжнародныя арганізацыі, вядомыя людзі выказалі спачуванне пацярпелым і ўсяму беларускаму народу.

Генеральны сакратар ААН Пан Гі Мун выказаў спачуванне народу Беларусі і, у прыватнасці, сем'ям ахвяраў.

Дзейны старшыня АБСЕ, міністр замежных справаў Літвы Аўдроніс Ажубаліс: «Наша спачуванне накіраванае ў першую чаргу сем'ям загінулых і пацярпелых».

А ранішнія пасяджэння Парламентскай Асамблеі Савета Еўропы 12 красавіка пачаліся з хвіліны маўчання ў памяць ахвяраў тэракта.

Вярхоўны прадстаўнік ЕС па пытаннях замежнай палітыкі Кэтрын Эштан сказала, што перадала свае спачуванні сем'ям, якія страцілі сваіх любімых або маюць параненых у выніку таго, што адбылося ў Беларусі: «Я глыбока шкадую аб трагічнай згубе людзей і шматлікіх параненых у выніку выбуху, які адбыўся на станцыі метро «Кастрычніцкая» ў Мінску. Хачу выказаць свае шчырыя спачуванні і падтрымку сем'ям ахвяр і народу Беларусі. Жадаю ўсім пацярпелым найхутчэйшага выздараўлення».

Амбасада ЗША выказала спачуванне ў сувязі з тэрактам у мінскім метро: «Мы самым рашучым чынам асуджаем гэты падвы і жахлівы акт. Мы гадзем усім параненым поўнага і хуткага выздараўлення».

Амбасада Рэспублікі Польшча накіравала на імя міністра замежных справаў Рэспублікі Польшча спадара Радаслава Сікорскага ў сувязі з учарашнім тэрактам у Мінску: «Дзавольне выказаць словы майго глыбокага спачування сем'ям загінулых і ўсяму братняму Беларускаму Народу, цярпенне якога заўсёды

адгукаецца салідарнасцю ў сэрцах Польскага Народу. Сёння я скіроўваю свае думкі перш за ўсё да тых людзей, якія страцілі сваіх блізкіх у выніку гэтай страшнай трагедыі. Прыміце, спадар міністр, мае самыя шчырыя спачуванні». Таксама словы спачування перадалі пасол Рэспублікі Польшча Лешак Шэпек і прэм'ер-міністр Дональд Туск.

Наадрас МЗС РБ паступілі спачуванні адміністрацыйных справаў Ізраіля Авігдора Лібермана, міністра замежных справаў Латвіі Гірта Валдзіса Крыстоўскіса, кіраўніка МЗС Фінляндыі Аляксандра Стуба, міністра замежных справаў Эстоніі Урмаса Паэта, еўракамісара па пашырэнні і еўрапейскай палітыцы суседства Штэфана Фюле.

Спачуванні беларускаму народу выказаў прэзідэнт Украіны Віктар Януковіч, прэм'ер-міністр Літвы Андрус Кубілюс і Малдовы Уладзімір Філат, прэзідэнт Латвіі Валдзіс Затлерс, Эстоніі Томас Хендрых Лыбс, Грузіі Міхаіл Саакашвілі, Расіі Дамітры Мядзведзеў, Казахстана Нурсултан Назарбаеў.

Ад імя Кітаю тэркт у мінскім метро рашуча асудзіў афіцыйны прадстаўнік МЗС КНР Хун Лэй. Свае словы падтрымкі народу Беларусі даслаў выканаўца абавязкаў прэзідэнта Малдовы Марыян Лупу.

Праз «Радые Свабода» выказаў спачуванне Зянон Пазыняк: «Маё глыбокае спачуванне сем'ям, родным і блізкім усіх загінулых добрых нашых людзей ад выбуху 11 красавіка ў мінскім метро. Спачуваю таксама ўсім пакаленым і параненым, зычу хутчэйшага загойвання і выздараўлення і спадзяюся, што цэпра і страх знікнуць з нашага беларускага жыцця і людзі дамогунца лепшай долі».

Выказала спачуванне ў сваёй заяве і Рада Беларускай Народнай Рэспублікі: «Гэтая жудасная трагедыя кранае ўсіх беларусаў, і тых, хто на Бацькаўшчыне, і тых, хто на чужыне. Мы молімся па памерлых і жадаем хутчэйшага выздараўлення параненым».

► ПРАВЫ ЧАЛАВЕКА

АПАЗІЦЫЮ ДАПЫТВАЮЦЬ

Таццяна ШЭЛЁ

Тэркт у мінскім метро КДБ выкарыстоўвае, каб зноў цягаць апазіцыянераў на допыты. Прычым як жыхароў сталіцы, так і іншых гарадоў.

У Рагачове актывіст Дзяніс Дашкевіч быў тэрмінова выкліканы 12 красавіка ў мясцовы аддзел КДБ. Для апытання на конт тэракта, які адбыўся 11 красавіка ў Мінску.

«У мяне пыталіся, дзе я быў у той дзень, ці ёсць у мяне сведкі, якія пацвердзяць, што я менавіта быў дома, ці ў краме, ці на працы. Таксама пытанні тычыліся таго, ці чуў я ад каго-небудзь з апазіцыі пра падрыхтоўку тэракта. Ці 19 снежня на Плошчы ў Мін-

ску гучалі заклікі да выбухаў. Натуральна, я адказаў, што не — нічога такога не чуў», — распавёў актывіст праваабарончага цэнтру «Вясна».

На допыт у КДБ выклікалі і Людмілу Дзянісенку, кіраўніку Брэскай гарадской арганізацыі партыі левых «Справядлівы свет». Для «дачы сведчанняў», звязаных з выбухам у метро. «Думаю, што я не апошняя», — запэўніла яна.

З нагоды тэракта ў Мінску ў мясцовых чэкістаў пабываў 12 красавіка каардынатар аргкамітэта па стварэнні партыі «Беларуская Хрысціянская Дэмакратыя» па Гомельскай вобласці Юры Клімовіч. «Дапытвалі пра асобных сяброў і прыхільнікаў БХД. Паколыкі я адмовіўся шпосці казаць, яны казалі, што будуць выклікаць усіх», — паведаміў актывіст.

У Мінску 12 красавіка быў выкліканы на гутарку Ігар Багачык. Пра тое, чым ён займаўся напярэдадні вечарам, яго распавялі супрацоўнікі ўпраўлення па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю.

«Вясна» паведамляе і пра шэраг выпадкаў, калі да мінскіх і рэгіянальных актывістаў наведвалі супрацоўнікі праваахоўных органаў. Аднак іх не было дома. Іх роднымі міліцыянты заявілі, што актывістаў хочучы апытаць, дзе яны знаходзіліся падчас выбуху ў метро.

«Праваабаронцы заклікаюць праваахоўныя органы, якія займаюцца расследаваннем трагедыі, не нагнацца ў грамадстве атмасферу падазронасці і страху. І паспрабаваць як мага хутчэй знайсці сапраўдных злачынцаў», — адзначылі ў «Вясне».



СТРАТЭГІЯ 2012

Генадзь КЕСНЕР

«Роля і месца грамадзянскай супольнасці ў стратэгіі будучыні» — канферэнцыя на базе Нацыянальнай платформы Форума грамадзянскай супольнасці Усходняга партнёрства прайшла ў Мінску 11–12 красавіка.

Сярод арганізатараў канферэнцыі — вядомыя структуры: Міжнародны кансорцыум «EUROBELARUS», Цэнтр еўрапейскай трансфармацыі, Беларускі

інстытут стратэгічных даследаванняў (БІСС, Вільнюс), Беларуская асацыяцыя журналістаў, Грамадзянская кампанія «Гавары праўду», Грамадскае аб'яднанне «Рух «За свабоду» ды іншыя.

Як адзначалі ўдзельнікі канферэнцыі, сітуацыя, якая склалася ў краіне пасля 19 снежня 2010 года, выкрыла відавочнае расколу ў беларускім грамадстве. Удзельнікі канферэнцыі канстатавалі, што ў Беларусі назапасілася шмат праблем у самых розных сферах, і частка гэтых праблем вымагае не толькі прафесійнага альбо экспертнага вырашэння, але і ўзгаднення розных інтарэсаў і пазіцый, ідэй і прадстаўленняў аб мінулым, цяперашнім і будучыні беларускага народа і самой краіны.

► ПАДРАБЯЗНАСЦІ

ЗРУЙНАВАЛІ КАМЕНЬ «ПАКУТНІКАМ»

Таццяна ШАПУЦЬКА

У аўторак 12 красавіка а 22 гадзіне вечара з Цэнтральнай плошчы Маладзечна быў дэмантаваны знак «Пакутнікам за волю і незалежнасць Беларусі», усталяваны яшчэ пры першым мэры горада Генадзі Карпенку.

Мемарыяльны камень быў мясцовым сімвалам, для якога стала прадэміяй разнастайныя мэрапрыемствы дэмакратычных сілаў Маладзечна.

Па выпадковасці відавочцам дэмантажу помніка стаў старшыня мясцовай суполкі «Маладзі БНФ» Валянцін Цішко. «Я шпандэраваў з сябрамі, калі мы пабачылі, як працоўныя пагружаюць камень у машыну. Яны казалі, што камень будзе перавезены ў парк

Перамогі. Зараз камень ляжыць метраў у 200-х ад ранейшага месца і накрывае белаю тканінай. Куды ё яго не перанеслі, мінулае месца было значна больш выгаднае і сімвалічнае: па-першае, камень бачыла больш людзей, па-другое, ён знаходзіўся акурат насупраць помніка Леніну».

Паводле слоў аўнака, зараз мясцовыя актывісты бядаць за знікненне каменю. «Я працую непадалёк і часта выбіваю паглядзець, ці на месцы камень. Вядомы ж выпадак у Вілейцы, калі помнік Расціславу Лапціцкаму быў таемна вывезены», — гаворыць Валянцін Цішко. Днямі маладзечанскія актывісты накіроўваюць пратэст у гарвыканкам з нагоды дэмантажу каменю без уліку думкі грамадскасці.

Нагадаем, сёлета ў Маладзечне прайшоў «Дажынк», таму ў горадзе вядуцца працы па рэканструкцыі Цэнтральнай плошчы, пад якую падтрылі і знак «Пакутнікам за волю і незалежнасць Беларусі».

► КРАТЫЙ

ЗАСЕЕМ СМАЛЕНСКУЮ ВОБЛАСЦЬ

Іван БАРЫСАЎ

Шклоўскі раён наведалі прадстаўнікі Смаленшчыны — кіраўнік муніцыпальнай установы «Мушавіцкае сельскае пасяленне» Андрэй Азаранкаў і дырэктары сельгаспрадпрыемстваў «Мушавічы» і «Сапрыкіна» Людміла Азаранкава і Генадзь Усачоў.

Госці сустрэліся ў Шклоўскім райвыканкам з кіраўнікамі мясцовага райвыканкама і гаспадарак, а таксама прадстаўнікамі Магілёўскага аблвыканкама. Расійскія госці распавялі, што на тэрыторыі іх гаспадарак у Яраўскім раёне

Смаленскай вобласці маецца шмат вольных зямель, прыдатных для вырошчвання сельскагаспадарчых культур, а трактароў і глебаапрацоўчых аграгатаў для іх апрацоўкі ў мясцовых аграрыях не хапае. І прапанавалі шклоўскім аграрыям сумеснымі намаганнямі адрабіць былыя калгасныя палі.

Прапанова смаленскіх калегаў была з разуменнем сустрэтая працаўнікамі сельскай гаспадаркі Шклоўшчыны. Дасягнутая папярэдняя дамоўленасць, што ўжо ў гэтым годзе будуць распачаць работы на плошчы 660 гектараў, дзе спачатку плануецца знішчыць пустазелле, а потым узараць гэту тэрыторыю і падрыхтаваць палі пад сяўбу проса і азімага рапсу. Вызначана, што ў далейшым колькасць сумесна апрацоўваемых плошчаў будзе дасягана да некалькіх тысяч гектараў.

Газета «Ударны фронт» паведамляе, што кіраўніцтва Шклоўскага раёна разлічвае, што праект будзе выгадны і расіянам, і мясцовым аграрыям, бо на Шклоўшчыне ў бліжэйшыя 2–3 гады ў сувязі з масавым будаўніцтвам жылывагадоўчых комплексаў пагалоўе буйной рагатай жывёлы і свіней узрасце ў разы. Сувядна ўзрасаць і патрэбы ў кармах, на вытворчасць якіх пасяўных плошчаў у Шклоўскім раёне будзе не хапаць.

А тым часам у суседніх са Шклоўскім раёнах Магілёўшчыны процьма зямель сельгаспрызначэння, што зараз не выкарыстоўваецца для вытворчасці сельгаспрадукцыі. Хіба толькі аграрыям Шклоўшчыны проста больш няма куды падзець грошы, як «закапаць» іх у Расійскае Нечарназем'е?

ТВДНЁВЫ АГЛЯД

ЦІ ДАЧАКАЕМСЯ НАРЭШЧЕ ВЫНІКАЎ?

Сяргей САЛАУЎ

Тэрэкт у Мінскім метро шакаваў усё грамадства. Але ж, хто памятае, шок быў адразу пасля выбухаў у Мінску ў 2008 годзе ў ноч з 3 па 4 ліпеня. Але тады не знайшлі ні падазраваных, ні абвінавачаных. Як і пасля выбухаў у Віцебску.

Нагадаем, 14 і 22 верасня 2005 года ў Віцебску былі ўзарваныя дзве самаробныя выбухныя прылады. Першая — на прыпынку грамадскага транспарту выбухнула піўная банка, нацыненая металічнымі прадметамі. Пацярпелых не было. У другім выпадку такая ж прылада была падарвана на маладзёжнай дыскацецы ў цэнтры Віцебску, пацярпелі каля 50 чалавек, але загінулых не было. У сувязі з інцыдэнтам пракуратура Беларусі распачала крымінальную справу па артыкуле «замах на забойства хуліганскім спосабам». Па падарэзні ў арганізацыі выбуху ў Віцебску затрымалі пяць чалавек, але зламыснік да гэтага часу не знойдзены.

3 ліпеня 2008 на свяце Дня Незалежнасці ў Мінску быў здзейснены выбух самаробнай выбухной прылады, замаскіраванай пад упакоўку фруктовага соку, якая была нацыненая металічнымі балтамі і гайкамі. Пацярпелі 55 чалавек, 47 з іх былі шпіталізаваны. Была выяўлена яшчэ адна выбухная прылада, якая не спрацавала. Дадзены інцыдэнт быў кваліфікаваны як «хуліганства». Пасля выбуху практычна ва ўсяго мужчынскага насельніцтва Беларусі былі сабраныя адбіткі пальцаў. Актыўна распаўсюджвалася версія датычнасці да выбуху беларускіх апазіцыі. Вінаватыя не былі ўстаноўлены.

Няўжо і зараз будзе так?

На спецыяльных нарадах беларускі прэзідэнт патрабаваў стыніць «любую паніку». Утым ліку валютную і харчовую. Пра гэта ён заявіў на



нягоднікаў, затрымаць і дапытваць як злачынцаў».

Паводле слоў Лукашэнкі, учора яго прайнфармавалі, што такія людзі затрыманыя.

«Я звяртаюся да генеральнага пракурора — ніякага даравання ім. Гэта яны ствараюць гэтае асяроддзе і пачынаюць бударажыць сумленых і прыстойных людзей. Гэта тычыцца і сродкаў масавай інфармацыі. За распаўсюджванне падобных паклёпніцкіх выдумак вінаватыя панясуць крымінальную адказнасць», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы.

Пры чым да вынікаў тэрэкта нястача валюты ў абменніках і дэфіцыт цукру, сланечнікавага алею, урэшце, грэчкі ў крамах? Хаця, можа, ён і мае рацыю. Калі куплялі грэчку, рыс, цукар, соль, запалкі? Толькі напярэдадні вайны.

Але нашы спецслужбы апынуліся на вышыні. Супрацоўнікі Камітэта дзяржаўнай бяспекі Беларусі затрымалі ў Мінску трох грамадзян, якія распаўсюджвалі чуткі аб тэрарыстычных актах, што нібыта адбыліся ў сталіцы.

На сустрэчы з журналістамі 12 красавіка намеснік генеральнага пракурора, кіраўнік следчай групы па расследаванні тэрэкта ў мінскім метро Андрэй Швед заявіў, што праваахоўныя органы адсочваюць інфармацыю, звязаную з фактамі

«У мэтах недапушчэння такіх дзеянняў, а таксама забеспячэння правоў грамадзян на атрыманне прадудзай інфармацыі, заснаванай на аб'ектыўных звестках, Генеральнай пракуратурай былі папярэджаныя шэраг асоб, якія мелі дачыненне да згаданых дзеянняў, у тым ліку грамадскі дзеяч Мілінкевіч А.У., карэспандэнт Старыкевіч А., грамадзянін Костка В.І.».

Каму выгадна абмяжоўваць любую інфармацыю пра тэрэкт? Любая інфармацыя можа стаць штуршком для следства. Усе ведаюць, што каля 90% інфармацыі замежных шпіёнаў атрымліваюць не метадамі вярбовак, подкупаў, сустрэч з агентамі. А менавіта праз сродкі масавай інфармацыі, супастаўляючы іх дадзеныя.

Але ўсё працягваецца. У Беларусі пачалі блакаваць доступ да апазіцыйных інтэрнэт-рэсурсаў. Доступ да сайтаў «Беларускі партызан» і «Хартыя'97» закрыты для дзяржаўных устаноў, устаноў адукацыі і культуры.

Пра гэта паведаміў журналістам 11 красавіка ў Мінску начальнік упраўлення Генеральнай пракуратуры па нагляду за выкананнем законаўства і законнасці прававых актаў Павел Радзівонаў.

Як сказаў Радзівонаў, 23 сакавіка Генпракуратура вынесла пастанову аб уключэнні ідэнтыфікатараў двух інтэрнэт-рэсурсаў у спіс абмежаванага доступу. Гэта было зроблена на падставе ўказа прэзідэнта № 60. У адпаведнасці з ім, забаронена да распаўсюджвання інфармацыя аб незаконным абароце зброі, інфармацыя, якая мае экстрэмісцкую накіраванасць, прапагандае насілле і жорсткасць, а таксама іншая інфармацыя, якая не адпавядае канонам даўству.

Паводле слоў Радзівонава, на «Беларускім партызане» і «Хартыя'97» распаўсюджвалася менавіта інфармацыя, якая не адпавядае канонам даўству, у тым ліку заклікі да ўдзелу ў несанкцыянаваных масавых мерапрыемствах.

«Генеральная пракуратура не мае на мэце абмежаваць свабоду слова. Гэтага мера з'яўляецца санкцыяй супраць злоўжыванняў правам на свабоду СМІ», — сказаў Радзівонаў. Генпракуратура толькі забяспечвае правы бок пытання, тэхнічны бок аддаецца на водкуп дзяржаўнай інспекцыі па электрасувязі, заявіў Радзівонаў.

ФІГУРЫ ТЫДНЯ



АНДРЭЙ ПАЧОБУТ

Карэспандэнт польскай «Газеты Выборчай» Андрэй Пачобут знаходзіцца ў следчым ізалятары Гродзенскай турмы па абвінавачванні ў абразе прэзідэнта (артыкул 368 Крымінальнага кодэксу РБ), супраць яго распачата следства таксама па артыкуле 367 КК — «паклёп на прэзідэнта». У аснове справы — публікацыя Андрэя Пачобута ў польскай «Газеце Выборчай», а таксама з яго прыватнага блогу і з сайта «Беларускі партызан». Калегі гродзенскага журналіста Андрэя Пачобута па апазіцыйным Саюзе палякаў, у якім Андрэй з'яўляецца кіраўніком Галоўнай рады, пачалі кампанію, каб яму змянілі меру стрымання і выпусцілі з турэмнага ізалятара. На сходзе арганізацыі ўдзельнікі ставілі подпісы пад зваротам у абласную пракуратуру.

Таксама з калегам акцыю салідарнасці праводзяць журналісты. У сваіх блогах яны размяшчаюць тэкст са словамі: «Я выказваю салідарнасць са зняволеным журналістам і хачу падзяліць з ім адказнасць за здзяйснення «злачынства», таму падпісваюся пад усімі артыкуламі Пачобута, якія фігуруюць у справе».



ІГАР ТУМАШ

Літаратар Ігар Тумаш заявіў, што ён пакідае шэрагі дзяржаўнага Саюза пісьменнікаў Беларусі. У момант выбуху ў метро 11 красавіка Ігар Тумаш быў у адным з вагонаў цягніка на станцыі метро «Кастрычніцкая». Ігар абышоўся спалохам, павышаным ціскам і страшнымі ўспамінамі ўбачанага «пасля хлапку». Перажытае змяніла яго погляды на «стабільнасць у краіне», піша tut.by.

«Уладная структуры, якія не змаглі забяспечыць беспяку радавых грамадзян, павінны сысці ў адстаўку. Таму што кроў нявінных лямае. Што рабіў спецназ на кожнай станцыі метрапалітэна некалькі апошніх месяцаў? Чым была занята велізарная воіска сілавікоў? — агучыў для партала свае пытанні і прэтэнзіі Тумаш. — Метропалітэн апынуўся непадрыхтаваным да надзвычайных сітуацый: пасля выбуху станцыя была пагружаная ў цемру і запуюненая дымам і ўгарным газам. Дзе вентыляцыя і аварыйнае асвятленне?»

Літаратар заявіў, што на знак пратэсту супраць праўленай дзяржаўнай структурай Беларусі разгільдзяства ён выходзіць з Саюза пісьменнікаў Беларусі, які з'яўляецца адной з ідэалагічных воіска існуючай уладнай сістэмы.

Ігар Тумаш адзначыў самаадданы паводзіны пасажыраў-мужчын, якія не паддаліся паніцы, не збеглі, а кінуліся на дапамогу пацярпелым, што задыхаліся ад угарнага газу. «Паклон мінскім таксістам, якія адмаўляліся браць з пацярпелых грошы, развозілі іх па дамах бясплатна», — сказаў літаратар.

ВІКТОРЫЯ АЗАРАНКА

21-гадовая беларуска Вікторыя Азаранка ўпершыню увайшла ў пяцёрку наймацнейшых тэнісістак. У новым рэйтынгу Сусветнай тэніснай арганізацыі (WTA), апублікаваным 11 красавіка, на яе рахунку 4 630 балаў. Раней найлепшым дасягненнем Вікторыі было 6-е месца.

Дзякуючы перамозе на турніры ў Марбельі (Іспанія) беларуская спартсменка на 24 балы апырэдзіла аўстралійку Саманту Стосур. Рэйтынг па-ранейшаму ўзначальвае Каралін Вязняцкі з Даніі (9930 балаў), за ёй ідуць бельгіяка Кім Клейстэр (8115), расіянка Вера Званарова (7815) і італьянка Франчэска Ск'явоне (5171).

Сайт WTA адзначае, што Азаранка не ведае паразу ўжо 11 матчаў запар (да Марбельі выйграла турнір у Маміні) і паўтарыла дасягненне сваёй суайчынніцы Наталлі Зверавой, якая таксама ўзнімалася да пятага месца ў рэйтынгу.

У чэмпіёнскай гонцы WTA Вікторыя Азаранка знаходзіцца на 4-м месцы з 2 056 баламі.

Пасля вяртання ў Мінск лідар беларускай зборнай пачне падрыхтоўку да матчу плей-оф 2-й Сусветнай групы Кубка Федэрацыі супраць каманды Эстоніі. Акрамя яе капітан беларускай зборнай Сяргей Цяцерын у бліжэйшым матчы разлічвае на Вольгу Гаварцову, Дар'ю Куставу і Таццяну Пучак.



У Беларусі пачалі блакаваць доступ да апазіцыйных інтэрнэт-рэсурсаў. Доступ да сайтаў «Беларускі партызан» і «Хартыя'97» закрыты для дзяржаўных устаноў, устаноў адукацыі і культуры

нарадзе 13 красавіка, фрагменты якой былі паказаны па каналах беларускага тэлебачання.

«Любая паніка наконат харчавання, валюты і іншае павінна спыняцца, — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы. — Не магу не звярнуць увагу яшчэ на адзін найважнейшы момант. Ён звязаны са спробай стварэння ў грамадстве панікі праз распаўсюджванне чутак пра шматлікія выбухі ў краіне, пра тое, што за гэтым стаіць улада, і гэтак далей. Ужо дагаварыліся да таго, што не толькі ўлады ўчыняюць гэтыя гняюсныя злачынствы, але і ваенныя, міліцыя, праваахоўныя органы і нават царква. Я учора распарадзіўся знайсці

праўлення тэрарызму, а таксама каментары ў СМІ аб трагедыі ў Мінску. Распаўсюджваліся чуткі ён прыгэзіў крымінальнай адказнасцю.

Справа ў тым, што 12 красавіка ў Мінску пачалі хадзіць чуткі, што сёння ў сталіцы быў узарваны аўтобус маршруту №100.

А тым часам Генеральная пракуратура Беларусі вынесла папярэджанне лідару руху «За Свабоду» Аляксандру Мілінкевічу, журналісту Аляксандру Старыкевічу і былому супрацоўніку КДБ Валерыю Костку «за распаўсюджванне неабгрунтаванай інфармацыі пра трагічны падзеі ў Мінскім метрапалітэне».

ПАЛІТЫКА

4

► МЕРКАВАННЕ

ДЭВАЛЬВАЦЫЯ РАНА ЦІ ПОЗНА БУДЗЕ

У Беларусі з'явіліся чэргі, дэфіцыт, шэрыя кусы валюты. Дзе выйце, і ці ўратае Беларусь ад падзення ў прорыв расійскі крэдыт? Пра гэта разважае былы дарадца прэзідэнта Расіі, дзяржаўны дзеяч і эканаміст Андрэй Іларыёнаў.

— Расія наўзамен папросіць актыўнасці. Што ў вас яшчэ тут засталася? Палова трубаправоднай сістэмы, электрасеткі. Краіна ўсё ж нябедная, ёсць рэсурсы, актыўнасці. Расійскім дзяржслужбоўцам трэба будзе думаць аб тым, каб выключыць сыхот Беларусі на Захад, мінімізаваць усякага кшталту выпадковасці.

— Чаму Крэмль ідзе на кроўтаванне Беларусі?

— У старым выглядзе СССР спыніў існаванне, але гэта не выключае магчымасці стварэння новых інстытуцыянальных структур, якія будуць знешне іншымі, але забяспечыць лаяльнасць расійскаму кіраўніцтву, рашэнні будуць прымацца з узгадненнем з ім. Гэта банальная ісціна для суседзяў.

— Якую будучыню вы бачыце для Беларусі?



Андрэй Іларыёнаў з Анатолем Лябедзькам і Яраславам Раманчуком

— Валютна-фінансавая сітуацыя, у якой знаходзіцца цяпер Беларусь, класічная. І выхад з яе элементарны — дэвальвацыя нацыянальнай валюты. Гэта вырашае праблемы множнасці курсаў, адзінага курса, адсутнасці валютных рэзерваў, аднаўлення эканамічнага росту, дасць незалежнасць паводзінаў на міжнароднай арэне. Нават калі вы атрымаеце дадатковыя грошы ад Расіі, але бегучы курс захавецца, праблема не вырашыцца. Рана ці позна яна ўзнікне, зноў трэба будзе браць пазыкі і за іх

нечым расплачвацца. Дэвальвацыя рана ці позна будзе, але яе адцягванне прывядзе да таго, што ўмовы будуць яшчэ больш неспрыяльнымі. Кіраўніцтва Беларусі можа зрабіць сабе і краіне добра, а можа працягнуць рабіць сабе кепска. Але дэвальвацыі не пазбегнуць.

Ёсць папулярная прымаўка: у Расіі дзве праблемы — дурні і дарогі. Дарогі — вынік няўласціўнасці дурняў. У Беларусі праблема з эканамікай паліае ў тым жа рэчышчы — няма адекватнага разумення элементарных рэчаў.

Нічога лепш за дэвальвацыю не дапаможа. Курс падае — і аб'ёмы імпарту аўтаматычна падаюць. Гэта базавыя паняцці. У нас аналагічная сітуацыя была ў 1998 годзе. Быў амаль фіксаваны валютны калідор, эканамічнай камандзе ў асобах Гайдара, Чубайса, Аляксашанкі, Кірыенкі прымыролася дурнота, што гэты курс трэба трымаць. І за першыя шэсць месяцаў 1998 года Расія набрала 26 мільярдаў долараў крэдытаў, але праблема нікуды не падзелася. Потым у Міжнародным валютным фондзе ўзялі яшчэ пазыку на 25 мільярдаў долараў. Кінулі гэта — згарэла ў момант. У вас сітуацыя аналагічная, таму пытанне, як доўга вам трэба будзе расплачвацца за памылкі некалькіх людзей.

— Ці можна чакаць, што эканамічныя праблемы прывядуць да пераменаў у Беларусі?

— Залежыць ад маштабу крызісу. Калі разважаць з пункту гледзішча political since, прыхільніка свабоднай у палітычным сэнсе Беларусі, то я б сказаў: нельга дэвальваваць валюту, трэба трымаць максімальна доўга. І тады ўжо ўдарыць так, што можа прывесці да змены кіраўніцтва. У 1998 годзе Барыс

Ельцын утрымаўся, хаця і з вялікімі ахвярамі. У 1998-м эканамічны крызіс прывёз да адстаўкі прэзідэнта Інданезіі Сухарта, рэжым якога трымаўся больш за 30 гадоў. Калі вашае кіраўніцтва будзе нягнуткім, то вынік можа быць аналагічным.

— Ці зацікаўленае расійскае кіраўніцтва ў змене палітычных эліт Беларусі?

— Думаю, сітуацыя яшчэ не дайшла да гэтага. Тым больш беларускае кіраўніцтва сядзіць моцна, у яго застаўся апошні аргумент каралёў, і выкарыстоўваецца ён паспяхова, як, напрыклад, у снежні мінулага года. Ідзе цяжкая барацьба, гульня, бо ў Крэмлі разумеюць, што з Лукашэнкам больш-менш зразумела, як працаваць, хаця і трэба ўвесь час пісунць. Але апошняя палітычная кампанія некаторых кандыдатаў у прэзідэнты мела прыкметы ціску на Лукашэнку, у тым ліку і з Масквы.

— Адносіны з Еўрапейскім Саюзам абвастрыліся. Расія зацікаўлена ў прэсінгу Беларусі з Захаду?

— Мы маем магчымасць бачыць на свабодзе Анатоля Лябедзьку, гэта паказвае, што беларускае кіраўніцтва мае адекватныя рэакцыі, сур'ёзна ставіцца да падобнай пагрозы. Расійскае кіраўніцтва, канешне, было б зацікаўленае ва ўвядзенні максімальна жорсткіх санкцый з боку Еўропы. Бо ў такім выпадку беларусам няма да каго ісці, апроч Расіі.

► КАМЕНТАР

СТАТУС — ПАЛІТЗАКЛАДНІКІ

Палітычны гандаль вязнямі па «справе 19 снежня» распачаўся. Некаторых вызваляюць з СІЗА КДБ пад падпіску аб нявыездзе, а таксама «змякчаюць» абвінавачанне. У палітычных закладніках рэжыму апынуліся гэтым разам 50 чалавек. Шасцёра асуджаны да трох і чатырох гадоў зняволення. Што чакае астатніх? Перспектывы палітгандлю каментуе палітолаг УЛАДЗІМІР РОЎДА.

Эфект санкцый

Улады апынуліся ў кепскай сітуацыі. Яны не прадбачылі, што Захад пачне рэагаваць на аршыты ў Беларусі пасля прэзідэнцкіх выбараў. Злучаныя Штаты пайшлі на ўвядзенне эканамічных санкцый супраць беларускіх прадпрыемстваў. Еўропа пакуль думае. Але каб залагодзіць не і пазбегнуць адзіноства ўсяго Захаду ў дачыненні да Беларусі, улады пайшлі на такі крок. Маўляў, мы перагледзілі гэтую справу, і, па вялікім рахунку, пэўная лібералізацыя ў краіне магчымая.

Яны хацелі б расказаць адзіную салідарную рэакцыю Еўропы і Злучаных Штатаў Амерыкі. А па-другое, зрабіць для беларускай апазіцыі пасыл. Як казаў Лукашэнка, ён не крываважэрны чалавек. І з ім можна дамовіцца. Але трэба ісці на саступкі. Ад усіх зняволеных

зараз патрабавецца крок насустрэчу Лукашэнку, і тады яны могуць атрымаць пэўную палітку.

Таксама ўлады хацелі б унесці ў апазіцыю чарговы раскол. Для Лукашэнкі апазіцыя неабходная, патрэбная і карысная. Але тая апазіцыя, якая не будзе змагацца за ўладу. Вось такую апазіцыю ён будзе на руках насіць, як ён казаў. Пакуль што такая апазіцыя ў нас у меншасці. Тая, што і пасля ўсіх пераследаў і здзекаў з людзей заявіла, што трэба працягваць дыялог з рэжымам.

Рэабілітацыя

Гэты дзікуны працэс нагадвае працэсы 30-х гадоў. Сённяшняя сітуацыя паказвае, чым з'яўляецца Рэспубліка Беларусь і кіраўніцтва гэтай краіны. І Захад не павінен купляцца на танныя захавы беларускага рэжыму.

Крымінальная справа разваліваецца. Патрэбна поўная рэабілітацыя ўсіх яе фігурантаў. Іх трэба выпусціць тэрміновейшым чынам. І скасаваць усе крымінальныя абвінавачанні.

Захаду трэба кансалідаваць свае захавы і ісці далей. І Еўропа павінна стаць на тую самую пазіцыю, што і ЗША. Нягледзячы на ўсе гэтыя ілжывыя месыдзкі, якія зыходзяць ад беларускага кіраўніцтва. Калі б у яго была іншая мэта і намеры, палітвязняў папросту адпусцілі б.

Але Лукашэнка на гэта ніколі не пойдзе. Па той простай прычыне, што тады ён будзе сабе адчуваць слабым чалавекам. Бо яго паніжэ моцы грунтуецца ў прымітывным рэчышчы. Моцны КДБ,

моцная міліцыя, якая яго ахоўвае. А не моц дзяржавы, якая дапусціла памылку і выпраўляе яе.

Ультыматум

Лукашэнку трэба ставіць перад ультыматумам. Патрабаванне — вызваленне палітзняволеных да пэўнага тэрміну. У адваротным выпадку — увядзенне санкцый.

Паміж сабой Еўрасаюзу і ЗША неабходна дасягнуць пагаднення. У першую чаргу трэба быць па найбольш бальчым. Напрыклад, па «Белнафтахіму», які дае да 2 мільярдаў долараў на год ад продажу сыравіны. Скараціць ці ліквідаваць такі прыбытак — гэта істотная страта.

Трэба пашыраць санкцыі. У нас эканоміка з'яўляецца адкрытай. І еўрапейскі кірунак адгрывае вельмі важную ролю, нягледзячы на тое, што гандаль у асноўным вядзецца з Расіяй. І Лукашэнка разумее, што можа апынуцца ў дрэнным становішчы з-за гэтых санкцый.

Санкцыі б маглі быць адчувальнымі. Пакуль толькі адна краіна пайшла на іх увядзенне. Злучаныя Штаты Амерыкі для Беларусі — не галоўны гандлёвы партнёр. Калі б Еўропа падтрымала пазіцыю ЗША, то гэта быў бы моцны ўдар.

Ніякай вайны абвешчана не трэба. Калі спраўдзіць на Захадзе адзіноства і аднасіць будучы прадеманстраваны, то Лукашэнка не вытрымае ціску.

Расія

Для Расіі Лукашэнка зноў апынуўся сваім. Ён самы лепшы,

нягледзячы на ўсе канфлікты. Бо ён падпісаў усе паперкі. І гэта зноў дэманстрацыя пачварнай сутнасці расійскага кіраўніцтва.

Сітуацыя перад выбарамі была напружаная — крэдыты Расія не давала. За тое, што з Еўропы «зв'язаліся», Лукашэнку амаль ці не здраднікам запісвалі. Але яго эмацыйны зрыў, калі ён называў рознымі словамі і прэзідэнта, і прэм'ер-міністра Расійскай Федэрацыі — усё гэта яму зноў давалі. Укінулі велізарныя грошы і працягнулі эканамічную падтрымку.

Зараз Лукашэнку далі 13 мільярдаў долараў. На будаўніцтва атамнай электрастанцыі і ўрадавы крэдыт плюс прэферэнцыі на нафце. Для таго, каб захаваць гэтыя грошы, Лукашэнка зараз павінен лезці ў расійскую даўгавую яму. Нягледзячы на тое, што ў нас вельмі страшэнная сітуацыя з гандлем паміж Расіяй і Беларуссю. Мы запазычылі Расіі фантастычныя сумы. І ў 2012 годзе давядзецца гэтую суму «вяртаць на радзіму».

Эксперымент

Для Лукашэнкі 2012-ы стане сур'ёзным годам. Расія будзе мець магчымасць ціснуць на яго як ніколі з-за таго, што пабудуе новы нафтаправод у абыход Беларусі. І ў 2012-м завяршаецца будаўніцтва «Южнага патока», які пазавіць Лукашэнку танага расійскага газу. І Расія тады можа ў любы момант націснуць на кнопку.

Чаму ён захапіў столькі шмат апанентаў у закладнікі? Ідэя

гандлю. У Лукашэнкі ёсць эксперымент, які ён яшчэ ў 2006 годзе яшчэ праводзіў, калі Аляксандра Казуліна пасадзіў у турму на 5,5 гадоў. Але выпусціў праз два з паловай гады. З-за таго, што пачаўся гандаль. І Захад тады за вываленне Казуліна пайшоў на істотныя саступкі. А зараз у Лукашэнкі — 50 зняволеных. Ёсць магчымасць гандляваць і далей людзьмі.

Што ўзамен? Як і з Казуліным, самае галоўнае, каб ніякіх эканамічных санкцый. Каб зноў былі крэдыты. Але ніякай еўрапейскай прыватызацыі ў Беларусі не будзе. Яго мара, каб не толькі Расія ўтрымлівала сацыялізм без чалавечага твару, дзікуны сацыялізм, які ён стварыў. А ён хацеў бы, каб яшчэ і Захад дапамагаў яму выжываць. Бо без гэтай эканамічнай мадэлі ён не будзе прэзідэнтам. З-за таго, што народ яго папросту вынесе з апартаментаў, як у 1991 годзе рабочыя пазбавіліся ад КПСС. Гэтага ён і баіцца.

Лукашэнка хацеў бы палітвязняў пакуль утрымаць пад сваім поўным кантролем як закладнікі. А потым пачнецца гандаль. У пэўны час, у найбольш зручны для яго час. Такім часам, на маю думку, і з'яўляецца 2012 год. Калі з Расіяй пачнуцца чарговыя праблемы. І Лукашэнку давядзецца пераадоўваць сваю «шматвектарную» пазіцыю на Еўропу. Шукаць там фінансавую падтрымку, крэдытаў. Тады Лукашэнка і пачне вызваляць з турмы палітычных закладнікаў.



РОЗДУМ

МАСАВАЕ ЗАБОЙСТВА

Канстанцін СКУРАТОВІЧ

Пасля смеху вартых абвінавачанняў удзельнікаў падзей 19 снежня ў спробах здзейсніць дзяржаўны пераварот стала відавочным — уладам бракуе сур'ёзнай аргументацыі. Але не хацелася нават думаць, у якім накірунку могуць пайсці яе пошукі.

Здавалася, што змена ўраду, які не толькі заявіў пра неабходнасць прыняць больш жорсткія меры ў эканоміцы, але і прыступіў да іх выканання, стварае нейкую прастору для супольнага вырашэння задач аператыўнага і стратэгічнага выжывання. Шмат хто зноў убачыў для сябе перспектыву ўдзелу ў так званай канструктыўнай апазіцыі. І ўжо прыкнінуў найлепшыя варыянты індывідуальнага выратавання нажытых плённай працай здабыткаў і набывацця новых. Тыя, каго вінавацілі ў адсутнасці, з аднаго боку, неабходнага канструктывізму, а з другога — здольнасці да рэальнага супраціву, выразнай палітычнай волі, пабачылі, што на самай справе рэжым не вельмі цвёрда стаіць на нагах.

І толькі сябры «клуба пікейных камізэлек», якія выступалі на старонках прэсы любой арыентацыі і папярэджвалі, што такія людзі прыходзяць да ўлады вельмі проста, а сыхадзяць з вялікімі складанасцямі. Іншы раз стваралі іх для сябе, але абавязкова — нашмат большыя для навакольных.

Але здарылася тое, што здарылася. Масавое забойства... Кажуць, што гэта быў тэрарыстычны акт. На юрыдычнай або палітычнай мове, магчыма, так яно і ёсць. Але на самай справе гэта было масавае забойства. А смерць — мяжа разумення ўсяго, што існавала, існуе і будзе існаваць. Нават калі будучы злоўленцы і пакараныя злачынцы, ніхто не зможа прывесці поўны пералік прычын, чаму такое ўвогуле магло здарыцца.

Сёння кожны ставіць класічнае пытанне: «Каму было выгана?» І сам адказвае на яго па меры свайго разумення. Але ж ніякая арганізацыя не заявіла аб сваёй персанальнай зацікаўленасці, як гэта звычайна рабілі і робяць тэрарысты ва ўсім свеце. Што ж тычыцца стану грамадства, то яно было добра падрыхтавана да гэтай падзеі. Бо ўжо неаднаразова адбываліся ўдзельнікі і рэальныя яе рэпетыцыі. Прыкладам, спецслужбы не аднойчы заміналі правядзенню грамадскіх мерапрыемстваў з той нагоды, што памяшканне замінаваў. Далейка ўжо вясной 1995 года такім манерам была сарвана тэлевізійная сустрэча журналістаў з эканамічным дарадцам Лукашэнкі Пятром Капітулам. Журналістам наўпрост заявілі, што студыя на Макаёнка замінаваў. У якасці доказу ўказалі на кінолагаў, які патрулявалі падыходы са сваімі адмыслова падрыхтаванымі мухтарамі.

Цікава, што аб'яў аб замінаванні ўласнай студыі зрабіла і само БТ.

Карацей, настаялі, пасмяяліся, разышліся. Але ўспамін і ўражанне, што калі такое робіцца, то такое рабіць можна, засталася. Пасля былі безліч такіх правакацый з боку спецслужб, з боку неўраўнаважаных кандыдатаў на Навінкі і звычайных п'янюг. Удзянае мініраванне школ стала ўлюбённым заняткам гультаячых вучняў, не падрыхтаваных да выканання кантрольных.

Справу рабіла і шматгадовае «аб'яднанне з Расіяй», у выніку якога кожны выбух у Маскве або на Каўказе змушаў задумацца аб тым, як яно будзе, калі на самай справе аб'яднаемся. Бо тады пачне дзейнічаць вядомы прычып: ваш сябра — наш сябра, ваш вораг — наш вораг.

Пасля кожнага расійскага тэрракту нас пачыналі папярэджаць у грамадскім транспарце аб неабходнасці звяртацца пільную ўвагу на падазронах асоб і пакінуць без нагляду рэчы. Пасля запісалі ўсё гэта на плёнку. Папярэджванні сталі рэчывам і ў такім стане страцілі

свае прызначэнне. Асобныя пільныя грамадзяне раз-пораз білі трывогу з нагоды знойдзеных без дагляду поліэтыленавых торбаў, але ж на кожны чых не наздароўкаешся...

З іншага боку, улады рабілі ўсё магчымае, каб разбурыць вертыкальныя афіцыйныя каналы сувязі паміж сабой і грамадствам, зліквідаваць магчымасць зваротнай сувязі паміж дзяржаўнымі структурамі і фармальнымі і неформальнымі грамадскімі структурамі. Усе магчымасці для зацікаўленага дыялогу да скаргаў і праланоў, якія грамадзянін мог накіраваць у інстанцыю праз так званыя «адно вакно». Нават у моргах ёсць такія. Але насамрэч гэтага недастаткова. Асабліва з улікам існавання ў краіне Канстытуцыі, якая быццам бы гарантуе грамадзянам і супольнасцям іх палітычныя і іншыя правы.

Са школы ж усё ведаюць, што калі на кацёл не паставіць рэгулятар ціску, ён абавязкова аднойчы выбухне. Раз-пораз такое здараецца і прыносіць вялікія непрыемнасці. А сацыяльныя працэсы нашмат больш складаныя за фізічныя.

У нас жа атрымалася, што чагосці падобнага пастаняна чакалі, але ніхто насамрэч не быў да яго гатовым. Чаго вартыя дзеянні ўладаў пасля выбуху ў Мінску 3 ліпеня 2008 года? Злачынцаў спрабавалі злавіць, але выбралі для гэтага вельмі незвычайны і дарагі сродак. Вырашылі зняць адбіткі пальцаў з усяго насельніцтва. Нават спецыяльны закон прынялі. А ці ўлічылі, што ў Беларусі большую частку года холадна, і таму людзі ходзяць у пальчатках?

Падкрэсліў яшчэ раз — адбылося масавае забойства. Мы — усе грамадзяне гэтай краіны — зацікаўлены, каб яно было расследавана па закону і гэтак жа па закону былі пакараны злачынцы. Але ўжо знаходзяцца людзі, якія паднялі вэрхал з патрабаваннямі пакараць тых, хто выступае супраць дзейнай улады.

Прычым яны ўжо ведаюць, дзе іх шукаць.

ЗАЯВА

СУПРАЦЬ ТЭРАРЫЗМУ

Магілёўскія дэмакраты прынялі заяву з асуджэннем тэрарыстычных дзеянняў.

Вечарам 12 красавіка Каардынацыйная рада Магілёўскай абласной кааліцыі дэмакратычных сіл прыняла заяву ў сувязі з крывавым тэрарыстычным актам 11 красавіка ў горадзе Мінску. У заяве ўтрымліваюцца чатыры пункты, у якіх Каардынацыйная рада Магілёўскай абласной кааліцыі дэмакратычных сіл заклікае наступнае:

1. Мы рашуча асуджаем тэрарыстычныя дзеянні, накіраваныя супраць народа Рэспублікі Беларусь.

2. Мы выказваем глыбокае спачуванне пацярпелым, родным і блізім загінулых у выніку тэрарыстычнага акта.

3. Мы патрабуем ад уладаў Беларусі поўнага і адкрытага расследавання гэтага жаднага злачынства, а не імітавання актыўных дзеянняў сілавымі структурамі, як гэта было падчас расследавання тэрарыстычнага акта, здзейсненага 3 ліпеня 2008 года.

4. Мы заклікаем усіх актывістаў дэмакратычнага руху і неабыхавых грамадзян краіны аказаць пацярпелым дапамогу і іншую пасильную дапамогу.

Па словах старшыні Каардынацыйнай рады Юрыя Новікава, прадстаўнікоў дэмакратычных сіл хвалюе пытанне пра тое, што ўлады зноў могуць пачаць пад выглядам правядзення расследавання неабгрунтаваны пераслед актывістаў апазіцыі, як гэта ўжо было пасля выбуху 3 ліпеня 2008 года ў горадзе Мінску.

З НАГОДЫ

МІХАЛЕВІЧ ЗАКЛІКАЎ ПРАЯВІЦЬ ЧАЛАВЕЧНАСЦЬ

Таццяна ШЭЛЕГ

Экс-кандыдат у прэзідэнты Аляксей Міхалевіч звярнуўся да А. Лукашэнкі з нагоды здзяйснення тэрракту ў мінскім метро. І заклікаў яго вызваліць усіх палітвязняў.

«Мы павінны прадеманстраваць, што ў краіне засталіся каштоўнасці, такія, як чалавечасць, якія могуць нас аб'яднаць у крытычнай сітуацыі», — заявіў палітык. І зазначыў: «У параўнанні з тэррактам у метро, дзясяткі зняволеных за тры пабытыя 19 снежня шкла выглядаюць недарэчна».

«Я не ведаю, хто вінаваты ў тым, што ў Мінску адбылася гэтая страшная трагедыя, і не хачу будаваць уласных здагадак, іх і так дастаткова, — гаворыць экс-кандыдат у распаўсюджанай 12 красавіка заяве. — Мне не хочацца верыць, што беларускія або расійскія спецслужбы маглі пайсці на такі жудасны крок. Не хочацца і думаць, што хтосьці з-за закручвання гаек перайшоў

да партызаншчыны і тэрарызму. Спадзяюся, што будзе праведзена ўсебаковае і аб'ектыўнае расследаванне і праўда будзе высветлена».

Былы вязень СІЗА КДБ заклікаў Лукашэнку «з мэтай дасягнення нацыянальнага адзінства выпусціць усіх палітвязняў». «У такіх цяжкіх момантах гісторыі як ніколі важна нацыянальнае адзінства і прымірэнне. У дэмакратычных краінах у падобнай крытычнай сітуацыі ствараюцца шырокія кааліцыі з раней варагуючых палітычных партый», — адзначыў Аляксей Міхалевіч.

Нагадаем, што палітык правёў у СІЗА КДБ два месяцы як адзін з абвінавачаных па справе аб «масавых беспарадках». Пасля вызвалення падпісаў аб нявыездзе ён паведаміў на прэс-канферэнцыі 28 лютага пра катаванні і дамову аб «супрацоўніцтве» з КДБ. Паводле яго словаў, ён пагадзіўся яе падпісаць, каб выйсці на волю і распаўсюдзіць пра «канцлагер у цэнтры Мінска». Аляксей Міхалевіч у ноч на 12 сакавіка таемна з'ехаў з Беларусі і атрымаў палітычны прытулак у Чэхіі.

МІСІЯ

РАССЛЕДАВАННЕ ПАВІННА БЫЦЬ АДКРЫТЫМ

Альбіна ВІШНЕЎСКАЯ

Міжнародная назіральная місія прынесла свае шчырыя спачуванні сем'ям загінулых. І ўсім пацярпелым падчас выбуху ў Мінску на станцыі метро Кастрычніцкая.

Міжнародныя назіральнікі вітаюць агучаны А. Лукашэнкам намер правесці максімальна адкрытае расследаванне трагедыі.

«Мы мяркуюем, што празрыстасць расследавання мае на ўвазе магчымасць свабоднай працы журналістаў і прадстаўнікоў грамадскіх арганізацый», — адзначаецца ў распаўсюджаным рэлізе.

«Нам падаецца прынышова важнай адкрытасць расследавання для грамадскасці і магчымасць публічнага абмеркавання таго, што адбылося», — падкрэслілі прадстаўнікі місіі. Ад яе імя выступілі кіраўнік Андрэй Юраў і прадстаўнікі місіі Аляксандр Мнацаканян.

▶ ТРЭЦІ СЕКТАР

УЛАД ВЯЛІЧКА

Аляксандр ТАМКОВІЧ

Калі ў лістападзе 2010 года Улада Вялічка ў Берліне абралі спікерам Форума грамадзянскай супольнасці «Усходняга партнёрства», ад нечаканасці ён крыху разгубіўся. І не таму, што не меў неабходнага досведу. Наадварот. Здзівіла другое — папярэдні год гэту структуру ўзначальваў таксама беларус, а з дзяцінства ўсіх нас вучылі, што двойчы снарад у адну і тую ж варонку не трапляе. Тым больш, што ў форум уваходзяць 17 чалавек з 6 краін Еўропы. Выбар быў вялікі.

Першыя ўрокі

Традыцыйна пачну не з гэтага эпизоду, а з самага першага ў жыцці Улада Вялічка. Ён нарадзіўся 12 верасня 1973 года ў Мінску і амаль ніколі не развітваўся з роднымі горадамі. Вучыўся ў 138-й школе, што знаходзіцца на вуліцы Адаеўскага Фрунзенскага раёна сталіцы.

Школа была звычайнай, то бок без усялякіх «ухілаў», але Уладу пашанцавала вучыцца ў вядомага па тых часах педагога-наватара Сямёна Барысавіча Каплана. Рэч вельмі сур'ёзная, бо адных толькі ўрокаў гісторыі ў іх былі па восем гтук кожны тыдзень.

Менавіта дзякуючы свайму настаўніку Вялічка атрымаў першыя аратарскія здольнасці і ўмельства думаць. А таксама трапіў на гістарычны факультэт Педагагічнага інстытута. Уступных іспытаў ён не здаваў увогуле. Па-першае, таму, што скончыў школу з медалём. Па-другое, дзяржава такім чынам падтрымлівала «педагогаў-наватараў», чыя адзнака прыраўноўвалася да ўніверсітэцкай. Зараз нешта падобнае адбываецца і з пераможцамі розных алімпіяд.

Можна сказаць, што Уладу Вялічку пашанцавала вучыцца ў лепшыя часы — 1991–1995 гады. Самы росквіт нацыянальнага адраджэння. Практычна на яго вачах аднавілася беларуская гістарычная навука, а гарадскі педагагічны інстытут імя Максіма Горкага «ператварыўся» ў Дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка. Выпуск 1995 года стаў, здаецца, адзіным, які атрымаў дыпламы з «Пагоняй».

Дарэчы, адразу адтуль Вялічка і патрапіў у «трэці сектар», бо вучылі яго выкладчыкі, якія спрабавалі ў сваёй навуцы рабіць нешта новае. У прыватнасці ў дзіцячых летніках. Да гэтай працы з задавальненнем далучалася і студэнцкая група.

Вынікам чаго стала стажыроўка ў Германіі. Там адкрыліся вочы на тое, як можна па-іншаму будаваць адукацыйны працэс



або працу з моладдзю па-за школай.

У нейкім сэнсе гэты быў абсалютны інсайт, іншы свет педагогікі. Гэтай працы потым і будзе прысвечана 15 гадоў жыцця.

Спецыфічныя ўрокі

Бацька Улада Вялічка Уладзімір Іванавіч, на жаль, ужо сышоў. Гэта быў, без пераборліванняў, слесар ад Бога. Ён працаваў на вядомым не толькі ў Беларусі 32-м ваенным заводзе, які мясціцца на вуліцы Валгарскай.

Калі «развал Савецкага Саюза» даўся бацьку даволі цяжка, то для маці — наадварот. Тамара Іванаўна па адукацыі эканаміст. Пачынала сваю кар'еру ў выканкаме Фрунзенскага раёна, міністэрства гандлю Беларусі, а калі пачалося стварэнне незалежнай банкаўскай сістэмы краіны, яе запрасілі на работу ў «Беларусбанк». На пенсію яна пайшла з пасады першага намесніка старшыні «Белгазпрамбанку».

Пазней ва Улада Вялічка з'явілася і ўласная сям'я. І, глядзячы на здымак вядомага мінскага фатографа Паўла Цяпліцкага (ён ілюструе гэты нарыс), вельмі добрая.

З будучай жонкай ён пазнаёміўся па сутнасці выпадкова. Іх агульныя сябры бралі шлюб і запрасілі Улада і Алену сведкамі. Як потым высвет-

лілася, такім жа самым чынам пазнаёміліся і бацькі будучага лідара «трэцяга сектара» Беларусі. У 1997 годзе Вялічка распісаліся ў Гарадскім доме шлюбу.

Алена скончыла мінскі інстытут замежных моваў, а зараз таксама займаецца грамадскай дзейнасцю. Дакладней, неформальнай адукацыйнай працай, а яшчэ дакладней — «шведскімі» гурткамі, а таксама культурніц-

У 1997 годзе Улад Вялічка разам з калегамі стварыў новую арганізацыю — Адукацыйны цэнтр «ПОСТ», дырэктарам якой быў да мінулага года. Гэта адна з самых вядомых і прызнаных у адукацыйных колах структур

кімі і адукацыйнымі праграмамі для жанчын.

Ёсць у яе і вельмі «спецыфічнае» захапленне. Яна спецыяліст па кітайскіх «чайных цырымоніях». Менавіта — «чайных». Не ведаю, як гэта ўспрымаць філолагі, але асабіста мне Улад Вялічка растлумачыў, што пазіж паныячымі «чай» і «гарбата» існуе вялікая розніца. Першае слова паходзіць з Кітаю, а крані другога звязаны з травамі, раслінамі. Як вядома, далёка не кожную расліну можна называць чаем, а гарбата можа быць і рамонкавай, і язмінавай. Таму Улад і перастаў называць чай гарбатай.

Дарэчы, гэта, можна сказаць, хобі ў нейкім сэнсе стала і часткай грамадскага жыцця Алены, бо ў мінулым годзе разам з сяброўкай яна ладзіла праект «Невыпадковыя (НеслуЧАйныя) сустрэчы». Кожны тыдзень па серадах да іх прыходзілі «на чай» вядомыя людзі. Музыкі і паэты, скульптары і філосафы, мастакі і рэжысёры, пісьменнікі і прадзюсеры.

Сёння такіх праектаў Мінску ўжо некалькі, што Уладу Вялічку вельмі падабаецца. Яны не фінансуюцца нейкімі замежнымі грантамі. Гэта проста, зразумелая і сапраўдная самаарганізацыя людзей.

Камунікацыйныя ўрокі

Для Улада Вялічка яны пачаліся адразу пасля ўзгаданай вышэй стажыроўкі ў Нямеччыне, бо тады стала абсалютна зразумелым, што для таго, каб ажыццявіць неформальную адукацыю ў Беларусі, трэба зрабіць нешта новае. У 1995 годзе ён прыняў актыўны ўдзел у стварэнні Моладзевага адукацыйнага саюза «Фіалта» (існуе па гэты дзень), які адразу ж рэалізаваў некалькі праграм. Аказалася, тыя працуюць не толькі ў нямецкіх умовах, але і ў беларускіх. Больш за тое, вельмі тут патрэбныя.

У 1997 годзе Улад Вялічка разам з калегамі стварыў новую арганізацыю — Адукацыйны цэнтр «ПОСТ», дырэктарам якой быў да мінулага года. Гэта адна з самых вядомых і прызнаных у адукацыйных колах структур. У асноўным працуе з моладдзю, студэнтамі і настаўнікамі і займаецца развіццём неформальнай адукацыі.

Першапачаткова была яшчэ і работа са школьнікамі, але даволі хутка ўлады зразумелі, што туды трэба пусіць арганізацыю накіштальт БРСМ. То бок ідэалагічна «свае». Пуўныя цяжкасці з'яўляліся рэгулярна, асабліва ў гады выбарчых кампаній. Але прага працаваць з людзьмі залёўдзіла вымушала шукаць новыя і новыя формы.

Да таго ж, неформальная адукацыя дае разуменне таго, што ў жыцці трэба перш за ўсё змагацца не за дыплом, а за сваё развіццё. На жаль, сёння часцей адбываецца інакш, а слова «дэмакратыя» па сутнасці знаходзіцца пад забаронай.

Можна, менавіта гэта і стала адной са шматлікіх вялікіх і маленькіх прычын стварэння «ЕўраБеларусі».

Урокі на будучыню

Яшчэ ў 2007 годзе стала зразумелым, што Еўропа збіраецца па-іншаму працаваць з Беларуссю, калі з'явілася новая стратэгія адносінаў. Частка лідараў трэцяга сектара, якія да таго часу мелі вялікі досвед міжнароднага супрацоўніцтва і актыўна кансультаваліся паміж сабой, прыйшлі да высновы, што ёсць задачы, якія паасобку ніхто з іх не вырашае. Напрыклад,

узмацненне важкасці голасу і ўплыву НДА на ўзроўні беларускага грамадства і еўрапейскіх структур.

У Міжнародны кансорцыум «ЕўраБеларусь» увайшлі шэраг аўчынных арганізацыяў і некаторыя партнёры з Еўропы, якія падзяляюць ідэю «культурнай палітыкі», сфармуляваныя вядомым беларускім метадолагам Уладзімірам Мацкевічам. І, калі наступіў час «Усходняга партнёрства», «лыжка» прыйшла да «абедні».

Нагадаем, што першыя размовы пра «Усходняе партнёрства» з'явіліся восенню 2008 года. Тады ж паўстала так званая польска-шведская ініцыятыва. Вельмі хутка яе падтрымалі і іншыя краіны ЕС. Афіцыйны ж старт праграмы быў ладзены на Пражскім саміце ЕС у маі 2009 года.

Чаму беларускія ўлады пагадзіліся на ўдзел ва «Усходнім партнёрстве»? Відавочна, не дзеля нейкіх дэмакратычных каштоўнасцей. На падобны крок іх прымусілі вельмі сур'ёзныя праблемы. Гэта і расійска-грузінская вайна, якая паставіла цэлы шэраг пытанняў. Накіштальт таго, як Беларусі трэба будаваць адносіны з Расіяй. І эканамічны крызіс. І рэгулярны «газавыя» «цёркі».

Што б там хто ні казаў, але відавочна, за два гады да крывавага падзеяў 19 снежня 2010 года беларускім уладам прыйшлося крыху змяніць. Настолькі, каб спужацца любых зменаў.

Разлік быў на грошы. Там яны ёсць, канешне, але гэта зусім не тое, што можа выратаваць беларускую эканоміку. Не адбылася і чаканая палітычная легалізацыя, якая зараз немагчыма па вызначэнню. Можна, менавіта па гэтых прычынах і з'явіліся заклікі канчаткова паставіць на «Усходнім партнёрстве» крыж?

Не буду яшчэ раз расказваць пра падрабязнасці ўзнікнення Форуму грамадзянскай супольнасці. Адначасу толькі тое, што стварылі яго па ініцыятыве Еўрапейскай камісіі. Прадстаўнікі «трэцяга сектара» шасці краін (Украіна, Малдова, Грузія, Армения, Азербайджан, Беларусь) рэгулярна даюць «зваротную сувязь» па праграме нацыянальным і еўрапейскім структурам.

Першы Форум грамадзянскай супольнасці адбыўся ў лістападзе 2009 года ў Бруселі, другі — праз год у Берліне, дзе Улада Вялічка і абралі спікерам. Трэці запланаваны на наступны лістапад. Адбудзецца ён у Познані, бо прыйдзеца на польскае старшынства ў ЕС.

Па ініцыятыве незалежных НДА Беларусі, падтрыманай іншымі краінамі, форум стаў не часовай (адзін раз на год), а пастаяннай структурай, што надта не спадабалася беларускім уладам. Яны ігнаравалі створаную беларускую Нацыянальную платформу форуму, спрабавалі «падмяць» яе пад сябе, актыўна супрацьдзейнічалі, але нічога не атрымалася. Спраба падмяніць грамадскую супольнасць Грамадска-кансультацыйнай радай пры прэзідэнце РБ «не прайшла».

У гэтым, на мой погляд, і заключаны сэнс галоўнага ўрока на будучыню — інішадства не павінна дазваляць кіраваць сабой тым, хто думае «як трэба».

7

TV

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

18 КРАСАВІКА, ПАНАДЗЕЛАК



06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 00.05

Навіны.
06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».

07.05, 08.10, 18.50, 00.45 Зона Х.

07.30, 08.25, 11.50 «Дзелавое жыццё».

08.30 У свеце матораў.

09.10 Камедыйна меладрама «Маргоша».

10.05 Жаночае ток-шоу «Жыццё як жыццё».

11.00 Серыял «Зачыменне» (Расія-Украіна).

12.10 Камедыйна серыял «Вясковая камедыя» (Расія). Заклучныя серыі.

14.15 Сінематэка.

15.20, 19.10 Навіны рэгіёна.

15.40 «OFF STAGE LIFE».

16.05 Nota Bene.

16.30 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).

17.25 Серыял «Зачыменне».

19.50 Камедыйна меладрама «Маргоша».

21.00 «Панарама».

21.45 «Камандзіроўка. Журналісцкае расследаванне».

21.55 Прэм'ера. Дэтэктыўны серыял «Ваенная выведка. Заходні фронт» (Расія). 1-я і 2-я серыі.

00.15 Інфармацыйна-забаўляльная праграма «Праверка чутка».

00.55 Дзень спорту.



06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30

Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 Контуры.

10.10 «Мая жонка мяне прычаравала».

Шматсерыйны фільм.

11.05 Навіны спорту.

11.10 Тэлечасопіс «Звязь».

11.50 «Людзі на балоце. Палеская утопія».

12.20 «Дэтэктывы».

13.05 Навіны спорту.

13.10 «Кантрольны закуп».

13.45 «Модны прысуд».

14.50 «Зразумець. Прабачыць».

15.25 «Хачу ведаць».

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Заручальныя пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.

17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.

18.15 Навіны спорту.

18.20 «Зваротны адлік».

18.55 «Чайка мяне».

20.00 Час.

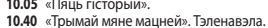
21.00 Навіны спорту.

21.05 Ток-шоу «Адкрыты фармат».

21.10 Фільм «Джэры Магуайр». ЗША, 2004 г.

00.40 «Крэм». Шматсерыйны фільм.

01.35 Начныя навіны.



06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30

«24 гадзіны».

06.10 «Міншчына».

06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».

07.40 «СТБ-спорт».

08.30 «Тыдзень».

09.35 «Вялікі сныдачак».

10.05 «Пяць гісторый».

10.40 «Трымай мяне мацней». Тэлеанала.

11.40 «Званая вясцера».

12.35 «Фантастыка пад грыфам «Сакрэтна».

13.50 «Зорны рынг».

15.00 Канцэрт М.Задорнава.

16.00 СТБ прадстаўляе: «Культура».

16.50 «Рэпартажы гісторый».

17.10 «Наша справа».

17.20 «Міншчына».

17.30 «Званая вясцера».

18.30 «Агонь кахання». Серыял.

20.00 «Сталічны падрабязнасці».

20.10 «СТБ-спорт».

20.15 «Добры вечар, маляня».

20.35 Фільм «У руху». Расія, 2002 г.

22.55 «СТБ-спорт».

23.00 «Сталічны футбол».

23.30 Фільм «Прывітанне - пакуль». Францыя - Італія - Ізраіль, 2008 г.



06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).

07.00 ЛАДная раніца.

08.00 Тэлебарометр.

08.05 Серыял «Ты мае жыццё».

09.00 Сямейная камедыя «Ведаць бы, што я гений» (ЗША).

10.50 Пра мастацтва.

11.20 Школа рамонту.

12.15 «Халі-Галі». Скетч-шоу.

12.35 «Ты - тое, што ты яси». Аздаруленая праграма (Расія).

13.10 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

14.15 Серыял «Сіла прыцягнення».

15.05 Конкурс-віктарына «Дзеці новага пакалення».

16.10 Пазакласная гадзіна.

16.25 Мульціфільм.

16.35 Навіны надвор'я.

17.05 Серыял «Анатомія Грэй-5» (ЗША).

18.00 Серыял «Ты мае жыццё».

19.05 Хакей. КХЛ. Плей-оф. Фінал. Матч 6-ы. У перапынку: Калыханка.

21.20 Тэлебарометр.

21.25 Беларускае часіна.

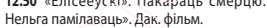
22.30 Камедыйна серыял «Інтэрны».

23.10 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).

23.45 Авертайм.

00.15 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Прэм'ер-ліга. Агляд тура.

01.10 Серыял «Анатомія Грэй-5» (ЗША).



07.00 «Раніца Расія».

09.00 «Карціна свету».

09.55 Надвор'е на тыдзень.

10.00 «Калі смею».

10.25 «Ранішняя пошта».

11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Весткі.

11.30 «Ефрасіння». Тэлесерыял.

12.20 «Кулагін і партнёры».

12.50 «Елісеўскі». Пакараць смерцю.

Неглы памілаваць». Дак. фільм.

23.50 Навіны - Беларусь.

14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоу.

15.25 «З новай хатай». Ток-шоу.

16.20 «Кулагін і партнёры».

16.50 Навіны - Беларусь.

17.40 Тэлесерыял «Пяць хвілін да метро».

18.50 «Ефрасіння». Тэлесерыял. 19.50

Навіны - Беларусь.

20.30 Тэлесерыял «Смак гранату».

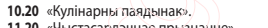
22.20 Тэлесерыял «Аператывнікі. Хронікі забойнага аддзела. Новая версія».

23.20 «Нічога асабістага».

23.35 Навіны - Беларусь.

23.45 «Весткі.ру».

00.05 Прэм'ера. «Гарадок».



06.05 Інфармацыйны канал «НТБ раніца».

08.35 «Праграма Максімум».

09.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.15 Сёння.

10.20 «Кулінарны паядынак».

11.20 «Чыстасардэчнае прызнанне».

12.05 «Да суду».

13.25 «Пракурорская праверка».

14.25 «Давайце мірыцца».

15.15 «Справа густу».

15.40 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

16.30 Серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».

18.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

19.35 Прэм'ера. Вострасюжэты серыял «Новае жыццё шпіка Гурова. Працяг».

23.40 «Сумленны панядзелак».

00.30 «Школа зласлоўя».



09.30 Мотаспорт. Часопіс. Агляд падзей тыдня.

09.45 Веласпорт. Amstel Gold Race.

11.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд.

Дзень 2-і.

12.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд.

Дзень 3-і.

15.00 Цяжкая атлетыка. Чэмпіянат свету.

75 кг. Жанчыны. Расія.

16.30 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд.

Дзень 3-і.

19.30 Футбол. Еўрагалы. Часопіс.

20.00 Футбол. Клуб чэмпіёнаў. Часопіс.

21.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд.

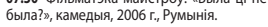
Дзень 3-і.

00.00 Вось дык такі!

00.10 Цяжкая атлетыка. Чэмпіянат свету.

75 кг. Жанчыны. Расія.

01.30 Футбол. Клуб чэмпіёнаў. Часопіс.



07.00 Тыдзень у «Аб'ектыве».

07.30 Фільматэка майстроў: «Была ці не была?», камедыя, 2006 г., Румынія.

09.00 Дак. гадзіна: «Рэвалюцыя: сем месяцаў хаосу», дак. фільм, 2007 г., Францыя.

09.50, 14.25 Прэс-экспрэс.

10.10, 14.40 ПраСвет.

10.35, 15.10 Эксперт.

11.00, 15.35 Гісторыя пад знакам Пагоні.

11.15, 16.15 «Белая яблыня грому», канцэрт гурта «Крамбамбуля», ч. 3.

11.45 Моўнік (лінгвістычная праграма).

12.00 Аб'екты (агляд падзеяў дня).

12.05 Фільматэка майстроў: «Была ці не была?», камедыя, 2006 г., Румынія.

13.30 Дак. гадзіна: «Рэвалюцыя: сем месяцаў хаосу», дак. фільм, 2007 г., Францыя.

15.50 Басанож па свеце.

16.50 Моўнік (лінгвістычная праграма).

17.00 Аб'екты (агляд падзеяў дня).

17.05 «Піпі Доўгаяпанчоха», серыял.

17.30 «Час гонару», серыял: 25 серыя.

18.20 «Хто ёсць кім?»: «Беларусь – мой музей.

Анатоль Белы».

18.35 Прэс-экспрэс (агляд медыяў).

18.55 «Каўчэг», дак. фільм, 2010 г., Беларусь.

19.30 Аб'екты (агляд падзеяў дня).

19.35 Гарачы каментар.

19.45 Калыханка для самых маленькіх.

19.50 Еўропа сёння.

20.20 «Байкал», дак. фільм, 2010 г., Польшча.

20.45 Гісторыя пад знакам Пагоні.

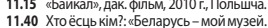
21.00 Аб'екты (галуюнае выданне).

21.25 Рэмарка (культурніцкая праграма).

21.50 Фільматэка майстроў: «Была ці не была?», камедыя, 2006 г., Румынія.

23.15 Аб'екты.

23.35 Гарачы каментар.



07.00 Аб'екты.

07.20 Гарачы каментар.

07.30 «Дзёнік «Народнага альбома», дак. фільм, 2007 г.

08.30 «Час гонару», серыял: 25 серыя.

09.15 «Піпі Доўгаяпанчоха», серыял.

09.45 Еўропа сёння.

10.15 «Каўчэг», дак. фільм, 2010 г., Беларусь.

10.50 Рэмарка (культурніцкая праграма).

11.15 «Байкал», дак. фільм, 2010 г., Польшча.

11.40 «Хто ёсць кім?»: «Беларусь – мой музей.

Анатоль Белы».

12.00 Аб'екты (агляд падзеяў дня).

12.05 «Дзёнік «Народнага альбома», дак. фільм, 2007 г.

13.00 «Час гонару», серыял: 25 серыя.

13.50 «Піпі Доўгаяпанчоха», серыял.

14.15 Еўропа сёння.

14.45 «Каўчэг», дак. фільм, 2010 г., Беларусь.

15.20 Рэмарка (культурніцкая праграма).

15.45 «Байкал», дак. фільм, 2010 г., Польшча.

16.10 «Хто ёсць кім?»: «Беларусь – мой музей.

Анатоль Белы».

16.30 «Мінск-Мікс-2008». Канцэрт гурта «В. N».

17.00 Аб'екты (агляд падзеяў дня).

17.05 «Піпі Доўгаяпанчоха», серыял.

17.30 «Кансультацыя ў ружовым садзе», серыял: 33 серыя.

18.30 ПраСвет.

19.00 Два на два (тэледыскусія).

19.30 Аб'екты (агляд падзеяў дня).

19.35 Гарачы каментар.

19.45 Калыханка для самых маленькіх.

19.55 Праект «Будучыня».

20.25 Навігатор.

20.40 Беларусы ў Польшчы.

21.00 Аб'екты (галуюнае выданне).

21.25 Салда (эканамічная праграма).

21.40 Рэпартаж.

22.05 «Дэман, здрада, жарсць», серыял.

22.50 Басанож па свеце.

23.15 Аб'екты.

23.35 Гарачы каментар.

19 КРАСАВІКА, АЙТОРАК



06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 00.05

Навіны.

06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».

07.05, 08.10, 18.50, 00.15 Зона Х.

07.30, 08.30, 11.50 Дзелавое жыццё».

08.35 «Аран». Праграма аб спорце.

09.10 Камедыйна меладрама «Маргоша».

10.05 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).

10.50 Серыял «Зачы

ТАЛЕТЫДЗЕНЬ

8

20 КРАСАВІКА, СЕРАДА



06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 00.05 Навіны.
06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь».
07.05, 08.10, 18.50, 00.15 Зона Х.
07.30, 11.55 Дзелавое жыццё.
08.35 «Сфера інтэрасаў». Эканамічная праграма.
09.10 Камедыяная меладрама «Маргоша».
10.05 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).
10.50 Серыял «Зацменне».
11.40 Актуальнае інтэрв'ю.
12.10 «Добрая сяброўка для ўсіх». Камедыя (Расія).
14.05 «Акто ў Еўропу». Інфармацыйная праграма.
14.25 Інфармацыйна-забаўляльная праграма «Праверка чутак».
15.20, 19.10 Навіны рэгіёна.
15.35 Патрабавання.
15.50 Серыял «Ганначка» (Расія).
16.50 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).
17.50 Серыял «Зацменне».
19.25 «Спортлото 5 з 36». Забаўляльная шоу.
19.30 «КЕНО».
19.35 Зямельнае пытанне.
19.55 Камедыяная меладрама «Маргоша».
21.00 «Панарама». Інфармацыйны канал.
21.50 Серыял «Ваенная выведка. Заходні фронт» (Расія). 5-я і 6-я серыі.
00.25 Дзень спорту.



06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Жыццё здарова!».
10.20 «Мая жонка мяне прычаравала». Шматсерыйны фільм.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Смак».
11.50 «Футбол 37-га».
12.20 «Дэтэктывы».
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Кантрольны закуп».
13.45 «Модны прысуд».

14.50 «Зразумець. Прабачыць».
15.25 «Хачу ведаць».
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны прэсэнак». Шматсерыйны фільм.
17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Шчаслівая разам». Серыял.
18.55 «Хай кажучы».
20.00 Час.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Прэм'ера. «Жаночыя мары аб далёкіх краінах». Шматсерыйны фільм.
22.15 Фільм «Эрын Брокавіч».
00.35 «Крэм». Шматсерыйны фільм.
01.30 Начныя навіны.



06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 «Даішнікі». Серыял.
09.30 «Аўтапанарама».
10.00 Сапраўдная гісторыя.
10.40 «Трымай мяне мацней». Тэлеаналіз.
11.30 «Далёкія сваякі».
11.40 «Званая вярчара».
12.35 «Агонь кахання». Серыял.
13.50 «Турсты».
14.40 «Рэдакцыя». Серыял.
15.30 «Паляванне на ізобра». Серыял.
16.50 «Новыя падарожжы дытэнтанта».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вярчара».
18.30 «Агонь кахання». Серыял.
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, маляня».
20.25 «Даішнікі». Серыял.
21.30 «Мінск і міначане».
22.05 «Дабро пажаліцца».
22.55 «СТБ-спорт».
23.00 «Паляванне на ізобра». Серыял.
00.00 «Водбіскі». Серыял.



06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).

07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Тэлебарометр.
08.05 Камедыйны серыял «Інтэрны».
08.35 Серыял «Ты маё жыццё».
09.35 Кінапоэсія «Мой сябар Іван Лапшын» (СССР).
11.25 Спорт-кадр.
11.50 «Рэпартаж» «Беларуская часіна».
12.35 Медычныя таямніцы.
13.10 Медычныя таямніцы +.
13.20 «Ты - тое, што ты яси». Аздаруленчая праграма (Расія).
13.55 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
15.00 Серыял «Сіла прыцягнення».
15.55 Конкурс-віктарына «Дзеці новага пакалення».
16.55 Мультфільм.
17.05 Серыял «Анатомія Грэй-5» (ЗША).
18.00 Мерыял «Ты маё жыццё».
19.05 «Смешныя людзі». Гумарыстычная праграма (Расія).
20.10 Калыханка.
20.25 Тэлебарометр.
20.30 Беларускае часіна.
21.40 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Прэм'ер-ліга. Тотэнхэм - Арсенал. Прамая трансляцыя.
23.40 Рэальны свет.
00.10 Серыял «Анатомія Грэй-5» (ЗША).



07.00 Фільм «Служылі два таварышы».
08.55 «Гарадок».
10.55 Прэм'ера. «Паміж эфір».
10.10 «Праклён Тамерлана». Дак. фільм.
11.00 Весткі.
11.30 «Кулагін і партнёры».
12.00 Тэлебарометр «Смак гранату».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.00 Весткі.
14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоу.
15.25 «З новай хатай». Ток-шоу.
16.50 «Кулагін і партнёры».
16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Весткі.
17.40 Тэлебарометр «Пяць хвілін да метро».
18.50 «Ефрасіння». Тэлебарометр.
19.50 Навіны - Беларусь.
20.00 Весткі.
20.30 Тэлебарометр «Смак гранату».
22.20 Тэлебарометр «Аператыўнікі. Хронікі».

забойнага аддзела. Новая версія».
23.20 Навіны - Беларусь.
23.30 «Весткі.гу».
23.50 Прэм'ера. «Забойства ў Канах. Сава Марозаў». Дакументальны фільм.



06.05-09.05 Тэхнічная прафілактыка.
09.05 «Гісторыя ўсёрасійскага зману».
10.00 Сёння.
10.20 «Дачны адказ».
11.20 «Жаночы погляд».
12.05 «Да суду».
13.00 Сёння.
13.25 «Пракурорская праверка».
14.25 «Давайце мірыцца».
15.15 «Справа густу».
15.40 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
16.00 Сёння.
16.30 Серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».
18.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
19.00 Сёння.
19.35 Прэм'ера. Вострасюжэтны серыял «Новае жыццё шпіка Гурава. Працяг».
23.15 Сёння.
23.40 Прэм'ера. «Сапраўдны італьянец». Дакументальны праект.



09.30 Экстрэмальныя віды спорту. Freeride Spirit. Часопіс.
10.00 Тэніс. WTA. Штутгарт. Дзень 2-і.
12.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 5-ы.
15.00 Веласпорт. Флэш-Валон.
17.30 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 5-ы.
19.30 Тэніс. WTA. Штутгарт. Дзень 3-і.
21.15 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 5-ы.
00.00 Веласпорт. Флэш-Валон.
01.15 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 5-ы.

07.00 Аб'екты.
07.20 Гарачы каментар (публіцыстычная праграма).

21 КРАСАВІКА, ЧАЦВЕР



06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.35 Навіны.
06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь».
07.05, 08.10, 18.50, 23.45 Зона Х.
07.30, 08.30, 11.50 Дзелавое жыццё.
08.35 Зямельнае пытанне.
09.10 Камедыяная меладрама «Маргоша» (Расія).
10.00 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).
10.50 Меладраматычны серыял «Зацменне» (Расія-Украіна).
11.40 Актуальнае інтэрв'ю.
12.10 «Сястрычка». Меладрама (Расія).
14.05 Канцэрт.
15.20, 19.10 Навіны рэгіёна.
15.35 «Збрыз». Цыкл дак. фільмаў.
15.50 Серыял «Ганначка» (Расія).
16.50 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).
17.45 Меладраматычны серыял «Зацменне» (Расія-Украіна). Заклучная серыя.
19.25 «КЕНО».
19.30 Сфера інтэрасаў.
19.55 Камедыяная меладрама «Маргоша».
21.00 Панарама.
21.45 Дэтэктыўны серыял «Ваенная выведка. Заходні фронт» (Расія). 7-я серыя.
22.55 «Клуб рэдактараў».
23.55 Дзень спорту.



06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Жыццё здарова!».
10.20 «Мая жонка мяне прычаравала». Шматсерыйны фільм.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Смак».
11.50 «Праведнікі. Паміж пеклам і раем».
12.20 «Дэтэктывы».
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Кантрольны закуп».
13.45 «Модны прысуд».
14.50 «Зразумець. Прабачыць».
15.25 «Хачу ведаць».
16.10 Навіны спорту.

16.15 «Заручальны прэсэнак». Шматсерыйны фільм.
17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Шчаслівая разам». Серыял.
18.55 «Хай кажучы».
20.00 Час.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Прэм'ера. «Жаночыя мары аб далёкіх краінах». Шматсерыйны фільм.
22.15 Прэм'ера АНТ: «Хто там?». Аналітычная праграма.
22.45 Фільм «Пэрсанаж». ЗША 2001 год.
00.35 «Крэм». Шматсерыйны фільм.
01.40 Начныя навіны.



06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».
07.40 «СТБ-спорт».
07.45 «Раніца. Студыя добрага настрою».
08.30 «Даішнікі». Серыял.
09.30 «Дабро пажаліцца».
09.50 «Вялікі горад».
10.40 «Трымай мяне мацней». Тэлеаналіз.
11.30 «Далёкія сваякі».
11.40 «Званая вярчара».
12.35 «Агонь кахання». Серыял.
13.50 «Турсты».
14.40 «Рэдакцыя». Серыял.
15.30 «Паляванне на ізобра». Серыял.
16.50 «Добры дзень, доктар!».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вярчара».
18.30 «Агонь кахання». Серыял.
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, маляня».
20.25 «Даішнікі».
21.30 «Правда».
22.05 «Аўтапанарама».
22.55 «СТБ-спорт».
23.00 «Паляванне на ізобра». Серыял.
00.00 «Водбіскі». Серыял.



06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
07.00 ЛАДная раніца.

08.00 Тэлебарометр.
08.05 Серыял «Ты маё жыццё» (Аргентына).
09.00 Кінараман «Жывыя і мёртвыя» (СССР). 1-я серыя.
10.50 Битва экстрасэнсаў.
11.50 Дача здароўя.
12.20 Жансавет.
12.55 «Ты - тое, што ты яси». Аздаруленчая праграма (Расія).
13.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
14.30 Дакументальны фільм «Дарунак» (Беларусь-фільм).
15.20 Серыял «Сіла прыцягнення» (Украіна - Расія).
16.15 Мультсерыял «Сямейка піратаў» (Францыя).
16.40 Пазакласная гадзіна.
16.55 «Кулінарыя для дзяцей». Мультфільм.
17.05 Камедыяная меладрама «Анатомія Грэй-5» (ЗША).
18.00 Меладраматычны серыял «Ты маё жыццё» (Аргентына).
19.05 Кінараман «Жывыя і мёртвыя» (СССР). 1-я серыя.
20.55 Калыханка.
21.10 Тэлебарометр.
21.15 Беларускае часіна.
22.20 Камедыйны серыял «Інтэрны» (Расія).
22.55 Моладзевы камедыйны серыял «Універ» (Расія).
23.35 Час футболу.
00.05 Камедыяная меладрама «Анатомія Грэй-5» (ЗША).



07.00 «Раніца Расія».
09.15 Прэм'ера. «Паміж эфір».
10.10 «Мой сэрэбны шар».
11.00 Весткі.
11.30 «Кулагін і партнёры».
12.00 Тэлебарометр «Смак гранату».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.00 Весткі.
14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоу.
15.25 «З новай хатай». Ток-шоу.
16.50 «Кулагін і партнёры».
16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Весткі.
17.40 Тэлебарометр «Пяць хвілін да метро».

18.50 «Ефрасіння». Тэлебарометр.
19.50 Навіны - Беларусь.
20.00 Весткі.
20.30 «Юрмала». Фэст гумарыстычных праграм.
22.25 Фільм «З Дона выдачы няма».
00.15 Навіны - Беларусь.
00.25 Фільм «Прабач - бывай».



06.05 Інфармацыйны канал «НТВ раніца».
08.35 «Следства вялі...».
09.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
10.00 Сёння.
10.20 «Баль на ўвесь свет».
11.15 «Таямнічая Расія».
12.05 «Да суду».
13.00 Сёння.
13.25 «Пракурорская праверка».
14.25 «Давайце мірыцца».
15.15 «Справа густу».
15.40 Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
16.00 Сёння.
16.30 Крымінальны серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».
18.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
19.00 Сёння.
19.35 Прэм'ера. Вострасюжэтны серыял «Новае жыццё шпіка Гурава. Працяг».
23.15 Сёння.
23.40 «Каралёў. Зваротны адлік».



09.30 Тэніс. WTA. Штутгарт. Дзень 3-і.
10.45 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 5-ы.
12.30 Тэніс. WTA. Штутгарт. Дзень 3-і.
15.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 6-ы.
18.00 Тэніс. WTA. Штутгарт. 1/4 фіналу.
19.00 Тэніс. WTA. Штутгарт. 1/4 фіналу.
21.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 6-ы.
00.00 Пра рэстлінг. Агляд WWE (World Wrestling Entertainment).
00.40 Пра рэстлінг. Vintage Collection. ЗША.
01.30 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 6-ы.



07.00 Аб'екты.
07.20 Гарачы каментар (публіцыстычная праграма).
07.30 «Жэллары», маст. фільм, 2003 г., Чэхія-Славакія-Аўстрыя.
09.55 «Каханне, здрада, жарсць», серыял: 2 серыя.
10.40 «Піпі Доўгаяпанчоха», серыял: 21 серыя.
11.05 На колах.
11.35 Маю права (прававая праграма).
12.00 Аб'екты (агляд падзеяў дня).
12.05 «Жэллары», маст. фільм, 2003 г., Чэхія-Славакія-Аўстрыя.
14.25 «Каханне, здрада, жарсць», серыял: 2 серыя.
15.10 «Піпі Доўгаяпанчоха», серыял: 21 серыя.
15.40 На колах (аўтамабільны тэлеаспіс каналу «Нямейская хваля».)
16.05 Маю права (прававая праграма).
16.30 Эксперт (інфармацыйна-аналітычная праграма).
17.00 Аб'екты (агляд падзеяў дня).
17.05 «Школа на санцэпэку», серыял: 21 серыя.
17.30 «Мяне завуць Бах», маст. фільм, 2003 г., Германія-Швейцарыя.
19.10 Без рэзушкі: «Беларуская Амерыка», рэпартаж, 2010 г., Польшча.
19.30 Аб'екты (агляд падзеяў дня).
19.35 Гарачы каментар (публіцыстычная праграма).
19.45 Калыханка для самых маленькіх.
19.55 Праект «Будучыня» (навукова-папулярны тэлеаспіс каналу «Нямейская хваля».)
20.25 Невядомая Беларусь: «Еўрапейскі баль», дак. фільм, 2010 г., Беларусь.
21.00 Аб'екты (агульнае выданне).
21.25 Рэпартаж (інфармацыйна-публіцыстычная праграма).
21.50 Форум (ток-шоу): «Дырэктыва № 4».
22.30 «Пуаро Агаты Крысці», дэтэктыўны серыял: 2 серыя.
23.30 «Містэрыя Божае пакуты на Познанскім цытадэлі», 2007 г., Польшча: ч. 1.
23.40 Аб'екты.
00.00 Гарачы каментар.

22 КРАСАВІКА, ПЯТНІЦА



06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.00 Навіны.

06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь».

07.05, 08.10 Зона Х.

07.30, 11.50 Дзелавае жыццё.

08.35 Сфера інтэрасаў.

09.10 Камедыйна меладрама «Маргоша».

10.05 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).

11.00 Меладраматычны серыял «Зачыненне» (Расія-Украіна). Заключная серыя.

12.10 «Каханне пад наглядом». Меладрама (Расія).

14.05 Відэафільм АТН «Навагрудок: ля вытокаў дзяржаўнасці» цыклу «Зямля беларуская».

14.20 «Клуб рэдактараў».

15.20, 19.10 Навіны рэгіёна.

15.35 Патрабавання.

15.50 Меладраматычны серыял «Ганначка» (Расія). Заключная серыя.

17.45 Жаночае ток-шоу «Жыццё як жыццё».

19.25 «КЕНО».

19.30 «Зона Х». Вынікі тыдня.

19.50 Камедыйна меладрама «Маргоша».

21.00 Панарама.

21.45 Дэталёвы серыял «Ваенная выведка. Заходні фронт» (Расія). 8-я серыя, заключная.

23.10 Інфармацыйна-забаўляльная праграма «Праверка чутак».

23.40 Документальны цыкл «Зорнае жыццё» (Украіна).

00.45 Дзень спорту.



06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Жыццё здарова».

10.20 «Мая жонка мяне прычаравала». Шматсерыйны фільм.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Смак».

11.50 «Аб'яднанне нацыяў. Справа «Х».

12.20 «Дэтэктывы».

13.05 Навіны спорту.

13.10 «Кантрольны запуск».

13.45 «Модны прысуд».

14.50 «Зразумець. Прабачыце».

15.25 «Хачу ведаць».

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Заручальны прысцянак». Шматсерыйны фільм.

17.05 «Слова жанчыне». Шматсерыйны фільм.

18.15 Навіны спорту.

18.20 «Чайка мяне». Беларусь.

18.55 «Поле цудаў».

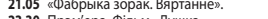
20.00 Час.

21.00 Навіны спорту.

21.05 «Фабрыка зорак. Вяртанне».

23.30 Прэм'ера. Фільм «Душка».

02.50 Начныя навіны.



06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».

06.10 «Міншчына».

06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».

07.40 «СТБ-спорт».

07.45 «Раніца. Студыя добрага настрою».

08.30 «Дайшнікі». Серыял.

09.00 «Аўтапанарама».

10.10 «Пяць гісторый».

10.40 «Трымай мяне мацней». Тэлеаналіз.

11.30 «Далёкія сваякі».

11.40 «Званая вясцера».

12.35 «Агонь кахання». Серыял.

13.50 «Турсты». Серыял.

14.40 «Рэдакцыя». Серыял.

15.30 «Паляванне на ізобра». Серыял.

16.50 «Рэпартажы гісторый».

17.20 «Міншчына».

17.30 «Званая вясцера».

18.30 Ток-шоу «Лёс».

20.00 «Сталічны падрабязнасці».

20.10 «СТБ-спорт».

20.20 «Добры вечар, маляны».

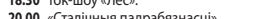
20.30 «КВЗ. Першая ліга. 1/8 фіналу».

22.55 «СТБ-спорт».

23.00 «Гарачы лёд».

23.30 «Відэа-невідзимо». Агляд міжнароднага шоу-бізнесу.

00.15 «Кінаальманах». Расія, 2007 г.



07.00 ЛАДНАЯ РАНИЦА.

08.00 Тэлебарометр.

08.05 Камедыйна серыял «Інтэрны» (Расія).

08.35 Меладраматычны серыял «Ты маё жыццё» (Аргентына).

09.40 Кінараман «Жывыя і мёртвыя» (СССР). 2-я серыя.

11.25 Час футбалу.

11.55 Кінаспробы.

12.20 Жывы гук.

13.00 «Лабірынты: мураваныя замкі старажытнай Літвы». Частка першая.

13.35 Гадзіна суда. Справа сямейная.

14.35 Прыгодніцкая камедыя «Маленькія беглякі» («Беларусьфільм»).

16.10 Пазакласная гадзіна.

16.30 «Кулінарыя для дзяцей». Мультфільм.

16.35 Камедыйна меладрама «Анатомія Грэй-5» (ЗША).

17.30 Усё аб бяспецы.

18.00 Меладраматычны серыял «Ты маё жыццё» (Аргентына).

19.05 Кінараман «Жывыя і мёртвыя» (СССР). 2-я серыя.

21.00 Калыханка.

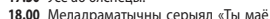
21.15 Тэлебарометр.

21.20 «Рэпартажы «Беларускай асіны».

22.15 Прамая трансляцыя Хроснага Шляху.

00.00 «Пра мастацтва».

00.30 «Далёкіні ад яе». Лірычная драма (Канада-Вялікабрытанія-ЗША).



07.00 «Раніца Расія».

09.15 Прэм'ера. «Прамы эфір».

10.10 «Мой сэрбы шар».

11.00 Весткі.

11.30 «Кулагі і партнёры».

12.00 Тэлесерыял «Смак гранату».

13.50 Навіны - Беларусь.

14.00 Весткі.

14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоу.

15.25 «З новай хатай». Ток-шоу.

16.20 «Кулагі і партнёры».

16.50 Навіны - Беларусь.

17.00 Весткі.

17.40 Тэлесерыял «Пяць хвілін да метра».

18.50 «Ефрасіння». Тэлесерыял. Расія, 2010 г.

19.50 Навіны - Беларусь.

20.00 Весткі.

20.30 «Юрмала». Фэст гумарыстычных праграм.

22.25 Фільм «З Дона выдача ням».



08.00 Сёння.

08.20 «Агляд».

08.50 «Авіатары».

09.20 «Выратавальнікі».

10.00 Сёння.

10.20 «Галоўная дарога».

10.50 «Кулінарыя паядынак».

11.55 «Кватэрнае пытанне».

13.00 Сёння.

13.20 «Жывуць жа людзі!».

14.00 Прамая трансляцыя з Іерусаліма.

15.00 «Таямнічая Расія».

16.00 Сёння.

16.20 «Развод па-руску».

17.20 «Вочная стаўка».

18.25 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

19.00 Сёння.

19.30 «Прафесія-рэпартаж».

20.00 «Праграма Максіму».

21.15 Вострасюжэты фільм «Адкупленне».

23.00 Фільм «Мой граз».

00.55 Гістарычная драма «Маладая Вікторыя».



09.30 Аўтаспорт. Чэмпіянат свету сярод легкавых аўтамабіляў.

10.00 Тэніс. WTA. Штутгарт. 1/4 фіналу.

12.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 8-ы.

15.00 Тэніс. WTA. Штутгарт. 1/2 фіналу.

16.45 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 8-ы.

19.30 Тэніс. WTA. Штутгарт. 1/2 фіналу.

21.15 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 8-ы.

02.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд. Дзень 8-ы.

07.00 Аб'екты

07.20 Гарачы каментар (публіцыстычная праграма)

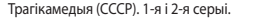
07.30 На колах (аўтамабільны тэлеаспіс каналу «Нямецкая хваля»)



07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



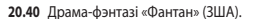
07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



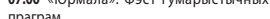
07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



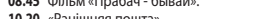
07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



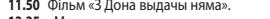
07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



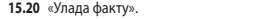
07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



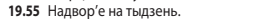
07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».



07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».

07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».

07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».

07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».

07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».

07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».

07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».

07.00 Мультфільм «Карлсан вярнуўся».

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

10

24 КРАСАВІКА, НАДЗЕЛА



08.00 Мультфільмы.
08.35 Слова Мітрапаліта Тадэвуша Кандрусевіча.
08.45 Слова Мітрапаліта Філарэта.
09.00, 12.00, 15.00, 19.00 Навіны.
09.10 «Арсенал».
09.40 У свеце матараў.
10.15 «Культурныя людзі».
10.45 Камедыйны серыял «Сваты-4».
12.10 «Белыя Росы». Камедыя («Беларусь-фільм»)
13.55 Хакей для ўсіх.
14.35 Зямельнае пытанне.
15.15 Навіны рэгіёна.
15.35 «Ведай нашых: Уладзімір Копач».
15.50 «Падарожжа ў закаханасць». Камедыйная меладрама (Расія).
18.05 Суперлато.
19.15 Дакументальна-біяграфічны цыкл «Мая праўда» (Украіна).
20.15 «OFF STAGE LIFE».
20.30 «Спортлото 5 з 36». Забаўляльнае шоу.
20.50 «КЕНО».
21.00 У цэнтры ўвагі.
21.55 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. Відэа-часопіс.
22.30 «Кампенсация». Драма (Расія).

16.15 Навіны спорту.
16.20 АНТ прадстаўляе: «Давай ажэннімся».
17.25 «Эстрады кактэйль».
18.45 «Вялікая розніца».
20.00 Контур.
21.05 Фільм «Дом Сонца». Расія, 2009.
23.00 «Што? Дзе? Калі».
00.15 Ток-шоу «Кухня».
00.50 Фільм «Навука сну».

06.00 Фільм «Марлі і я». ЗША, 2008 г.
08.00 СТБ прадстаўляе: «Каталіцыя Святыні Беларусі».
09.00 СТБ прадстаўляе: «Гаворыць і паказвае Мінск».
09.30 «Аўтапанарама».
10.00 СТБ прадстаўляе: «Праваслаўныя Святыні Беларусі».
10.50 «Вялікі сняданак».
11.30 «Салдаты. Дзямбель непазбежны»
11.50 «Аўтапанарама».
12.30 «Добры дзень, доктар!».
13.55 Фільм «Сыходзячы - сыходзь». СССР, 1978 г.
15.40 Ток-шоу «Лёс».
16.30 «24 гадзіны».
16.50 «Праўда».
17.25 Фільм «Падаруй мне месяцовае святло». Расія, 2001 г.
19.05 «Аўтапанарама».
19.30 «Тыдзень». Інфармацыйна-аналітычная праграма.
20.40 Фільм «Аднакласнікі». ЗША, 2007 г.
22.45 Фільм «Горад Зэрэ». СССР, 1989 г.

07.35 Дабравест.
08.00 Мір вашай хаце.
08.15 Лірычная камедыя «Маё каханне» («Беларусьфільм»)
09.50 Медычныя таямніцы.
10.35 Медычныя таямніцы +.
10.50 Школа рамонту.
11.55 Тэлебарометр.
12.00 Нашы тэсты.

12.40 Кінаспробы.
13.00 «Правы чалавек».
13.15 Гаспадар.
13.45 Бухта капітанаў.
14.25 Прыгодніцкі фільм «Легенда выспы Двід» (Расія).
16.35 «Святая Сафія». Апошняя з роду Аселькавічаў». Дак. фільм (БТРК).
17.00 Трансляцыя Велікоднага Паслання з Ватыкана.
17.55 Футбол. Чэмпіят Англіі. Прэм'ер-ліга. Болтан - Арсенал. Прамая трансляцыя.
19.55 Конкурс-віктарына «Дзеці новага пакалення».
21.00 «Навіны надвор'я».
21.30 Смешная часіна.
22.05 Рамантычная камедыя «Дзёнікі няні» (ЗША).
00.05 Культасвет.

07.00 Мультфільмы.
07.20 «Уся Расія».
07.35 Фільм «Спадчыніца». 2011 г.
11.00 Весткі.
11.15 «Сам сабе рэжысёр».
12.10 Прэм'ера. «З новай хатай!».
12.25 Фільм «За кім замужам спявачка?».
14.00 Весткі.
14.15 «Смехапанарама».
14.50 «Рамантыка раманса».
15.40 «Гарады і Вёскі».
16.35 Фільм «Падарожжа, падарожжа, зачараванне...».
18.05 Прэм'ера. Дакументальны фільм.
19.00 Прэм'ера. «Смяяцца дазваляецца». Гумарыстычная праграма.
20.00 Весткі тыдня.
21.05 Прэм'ера. «Танцы з Зоркамі». Сезон - 2011.
23.30 «Адмысловы карэспандэнт».

07.30 Мультфільм «Казка пра залатога пуйнічка».
08.00 Сёння.

08.20 «У зоне асаблівай рызыкі».
08.45 «Х наравы».
09.20 «Ямо дома».
10.00 Сёння.
10.20 «Першая перадача». Аўтамабільная праграма.
10.50 «Баль на ўвесь свет».
11.55 «Дачны адказ».
13.00 Сёння.
13.30 Фільм «Рускі крыж».
17.00 «Надзвычайнае здарэнне. Расследаванне».
17.20 «І зноў добры дзень».
18.25 «Надзвычайнае здарэнне». Агляд за тыдзень.
19.00 «Сёння. Выніковая праграма».
20.00 «Чыстасардэчнае прызнанне».
20.50 «Цэнтральнае тэлебачанне».
22.05 Дэталёвы серыял «Глушэц».
01.35 «Футбольная ноч».

09.30 Аўтаспорт. Чэмпіятат свету сярод легкавых аўтамабіляў. Кваліфікацыйны заезд. Зольдэр (Бельгія).
10.00 Снукер. Чэмпіятат свету. Шэфілд. Дзень 8-ы.
12.30 Аўтаспорт. Чэмпіятат свету сярод легкавых аўтамабіляў. Warm Up. Зольдэр (Бельгія).
13.00 Аўтаспорт. Чэмпіятат свету сярод легкавых аўтамабіляў. Зольдэр (Бельгія).
14.00 Аўтаспорт. Чэмпіятат свету сярод легкавых аўтамабіляў. Зольдэр (Бельгія).
15.15 Веласпорт.
18.00 Снукер. Чэмпіятат свету. Шэфілд. Дзень 9-ы.
19.30 Тэніс. WTA. Штутгарт. Фінал.
20.30 Снукер. Чэмпіятат свету. Шэфілд. Дзень 9-ы.
21.00 Снукер. Чэмпіятат свету. Шэфілд. Дзень 9-ы.
00.00 Мотаспорт. Часопіс. Агляд падзей тыдня.
00.15 Веласпорт.
01.30 Тэніс. WTA. Штутгарт. Фінал.
02.15 Мотаспорт. Часопіс. Агляд падзей тыдня.

07.00 Аб'ектыў.
07.15 Еўропа сёння (тэлечасопіс каналу «Намецкая хваля»)
07.45 «Загадкі Мэрдака», дэтэктыўны серыял: 8 серыя.
08.30 «Машына зменаў», тэлесерыял: 6 серыя.
09.00 Калыханка для самых маленькіх.
09.30 «Хай будзе святло», дак. фільм, 2008 г., Сербія-Чарнагорыя.
09.55 Рэмарка (культурніцкая праграма).
10.15 «Піянеры зменаў - Паўднёвая Афрыка», дак. фільм, 2010 г., Францыя.
11.10 Форум (ток-шоу): «Дырэктыва № 4».
11.50 «Падзенне жалезнай заслоны», 2009 г., дак. фільм, Германія: 3 серыя, «Венгрыя. Вартаўнік жалезнай заслоны».
12.45 Еўропа сёння (тэлечасопіс каналу «Намецкая хваля»)
13.15 «Машына зменаў», тэлесерыял: 6 серыя.
13.40 Калыханка для самых маленькіх.
14.15 Суботні сёнас: «25 цэнтаў», маст. фільм, 1995 г., ЗША.
15.35 Два на два (тэлэдэкусія).
16.05 «Ранча», серыял: 52 серыя.
17.00 Прэс-экспрэс (агляд медыяў).
17.15 «Час гонару», серыял: 26 серыя.
18.05 «Белая яблыня грому», канцэрт гурта «Крамбамбуля»: ч. 1.
18.40 «Quo Vadis», тэлесерыял, 2002 г., Польшча: 1 серыя.
19.25 Моўнік (лінгвістычная праграма).
19.40 Калыханка для самых маленькіх.
19.55 «Тутэйшыя», тэлеспектакль, 2007 г., Польшча: ч. 1.
21.00 Тыдзень у «Аб'ектыве».
21.30 Эксперт (інфармацыйна-аналітычная праграма).
22.00 Фільматэка майстроў: «Быць Джуль-йі», маст. фільм, 2004 г., ЗША-Вялікабрытанія-Канада-Венгрыя.
23.40 «Фадэ», дак.-музычны фільм, 2007 г., Іспанія.
01.05 Тыдзень у «Аб'ектыве».

Шаноўныя чытачы!

На жаль, газету «Новы час» немагчыма набыць у шапіках або крамах. Няма нас і ў дзяржаўнай сістэме распаўсюду Белпошты. Але можна падпісацца на «Новы час» і кожны тыдзень атрымліваць газету.

Падпісання магчыма на любую колькасць месяцаў, аформішы банкаўскі ці паштовы перавод і накіраваўшы копію плацёжнага дакументу на адрас рэдакцыі. (Глядзіце ўзоры квітанняў). Нашы рэзюмэ: **рахунак 3012741108019 у аддзяленні №539 ОАО «Белінвестбанка», код банка 153100739. Адрас банка: 220004, Мінск, вул. Калектарная, 11. Адрас рэдакцыі: 220113, Мінск, вул. Мележа, 1, офіс 1234.**

Акрамя таго падпісання можна ў нашых рэгіянальных прадстаўнікоў:

Марінёў: (8 029) 604 34 57, Юрый;
 Мінск: (8 029) 968 79 73, Аляксей;
 (8 029) 178 31 68, Воляга.

Паважаныя чытачы!

З 1 студзеня 2011 года падпісны кошт аднаго нумара газеты 750 руб. аднаго месяца — 3000 руб.

«Новы час» запрашае да супрацоўніцтва распаўсюджвальнікаў газеты ў ўсіх рэгіёнах Беларусі.

Даведка па тэл: (8 029) 651 21 12.

Для тых, хто прымае рашэнні!
Новы Час
www.novychas.org



БЕЛАПОЧТА

ЭЛЕКТРОННЫЙ ДЕНЕЖНЫЙ ПЕРЕВОД

ф. ПС 112

ВЫРУЧКА ☐ НАЛОЖЕННЫЙ ПЛАТЕЖ ☐ № _____ (вход, по карте отправки)

(сумма цифрами) _____ (сумма прописью) _____

ПОЛУЧАТЕЛЬ _____ Г-та «Новы час», р/с 3012741108019 отд. №539 ОАО «Белинвестбанк», код 153100739, УНН 190790926

КУДА _____ 220004, г. Минск, ул. Коллекторная, 11
 почтовый код, адрес получателя, телефон)

ОТПРАВИТЕЛЬ _____ почтовый код, адрес отправителя, телефон)

АДРЕС _____

Доставка ☐ уведомление ☐ простое ☐
 заказное ☐
 электронное ☐
 (назначение платежа)
 (письменное сообщение)

Отметки отделения почтовой связи места приема:
 (почтовый код, оттиск контрольно-переводной печати, кол. шт.)
 № перевода по ф. 5 _____
 Время приема _____ ч. _____ мин.
 Подпись _____

КВИТАНЦИЯ

ЧИУП «Час навінаў»

(получатель платежа)

отд. №539 ОАО «Белинвестбанк»

(наименование банка)

Счет получателя 3012741108019

Линевой счет

Код 739

УНН* 190790926

(фамилия, имя, отчество, адрес)

Вид платежа	Дата	Сумма
Период подписки указывает абонент		
Плательщик		
Кассир	Пеня	
	Всего	



АУЛ РАЗЛАДУ

Алег НОБІК

У далёкім 1888 годзе група перасяленцаў з магілёўскай губерні пасялілася ў абхазскім аўле Айбога (зараз пасёлак Айбога). Наўрад ці яны ведалі, што закладаюць бомбу расійска-абхазскага тэрытарыяльнага канфлікту.

Пасля таго, як два гады таму па выніках Каўказскай вайны Масква канчаткова ўзяла Абхазію пад сваю апеку, ідэя антырасійскай фронды з боку абхазаў здавалася нонсенсам. Сёння каля 80% жыхароў гэтай рэспублікі маюць расійскае грамадзянства. Бюджэт краіны на тры чвэрці складаецца з расійскіх датацый. Вышэйшы камандны склад войска і органаў бяспекі фармуецца за кошт расійскіх ваіскоўцаў і супрацоўнікаў спецслужб. Нават абхазская мова паступова знікае. Ёй на змену прыходзіць «вялікі і магутны». Шмат хто прагназе хуткую інкарпарацыю краю ў склад РФ.

Таму мала каго здзівіў лютэўскі дэмарш Масквы. Напярэдадні перамоваў на кант дэмаркацыі мяжы з Абхазіяй, прызначанай на канец сакавіка, Расія патрабавала перадаць расійскаму боку 16 тысяч гектараў зямлі вакол таго самага Айбога.

З часоў Савецкага Саюза, дзякуючы згаданым вышэй перасяленцам з Магілёўшчыны, сям'я было падзелена на дзве часткі — рускую і грузінскую. Аднак узімку расійскі МЗС недзе раска-

паў дакументы канцылярыі Каўказскага намесніцтва. Аднаводна ім, Айбога і наваколлі з XIX стагоддзя знаходзіцца ў кампетэнцыі расійскай адміністрацыі.

Праўда, злыя языкі, кажучы, што расійцамі рухае не ідэя аднаўлення гістарычнай справядлівасці.

Айбога знаходзіцца ў 16 кіламетрах ад Чырвонай Паляны — месца, якое ў 2014 годзе прыме зімовыя Алімпійскія гульні. Але, у адрозненне ад Чырвонай Паляны, дзе кошта на зямлю завоблачныя, зямля ў Абхазіі адносна недарагая. Праблема ў адным — паводле мясцовых законаў, набыццё зямлі ў Абхазіі межнікам забаронена. Магчыма, гэта і стала асноўным чыннікам для рускіх, каб калацца ў архівах і высоўваць патрабаванні на адрас суседзяў.

Аднак на гэты раз абхазцы нечакана паўсталі. Прэзідэнт Аб-

хазіі Сяргей Багапш катэгарычна заявіў: «Ніводнага квадратнага метра ніхто нікому аддаваць не збіраецца». Абхазскі бунт тлумачаць розным чынам.

«Гістарычна Абхазія на працягу доўгага часу скарачалася і скарачалася, таму зямельнае пытанне ўспрымаецца абхазскай грамадскаю вельмі адмоўна. Гэта праверка нашых добрых і дружалюбных адносін — і яны павінны вытрымаць выпрабаванне гэтым важным пытаннем», — тлумачыць заяву Багапша адзін з абхазскіх чыноўнікаў.

Газета «Эхо Кавказа» адзначае: «У абхазскім грамадстве ўжо даўно з'явіўся шматлікі пласт, які не задаволены адкрытым забаваленнем і поўнанаматэбнай каланізацыяй Абхазіі з боку Расіі. Дагэтуль абхазскім уладам дэ-факта ўдавалася тлумачыць такую сітуацыю эканамічнымі і сацыяльнымі выгодамі, а так-

сама адсутнасцю альтэрнатывы. Аднак гіпатэтычная перадача 160 квадратных кіламетраў абхазскай зямлі пераходзіць усе рамкі ідэі вядзення бізнесу, што можа пацягнуць за сабой непрадказальныя для абхазскіх кіраўнікоў наступствы. І, што немалаважна, балюча стукнуць па «расійска-абхазскіх адносін».

Тэма таго, што Багапш збіраецца аддаць расійцам Айбога, сапраўды займае важнае месца ў прапагандзе апазіцыі. 25 сакавіка апазіцыйная партыя «Форум народнага адзінства Абхазіі» (ФНБА) выказала занепакоенасць тэндэнцыямі пры падрыхтоўцы перамоў па далімітацы і дэмаркацыі дзяржаўнай мяжы паміж Рэспублікай Абхазія і Расійскай Федэрацыяй. ФНБА нагадвае, што, у адпаведнасці з канстытуцыяй Абхазіі, яе тэрыторыя цэласная, недатыкальная і неадчужальная».

Пад ціскам апаэнтаў і грамадства Багапш пайшоў на непрадказальны крок. 6–10 красавіка ён здзейсніў візіт у Турцыю. Халі візіт быў неафіцыйным, шуму ён нарабіў шмат. Сярод іншага Багапш адправіўся ў Турцыю, каб займець падтрымку турэцкіх абхазаў.

Нагадаем, што ў выніку руска-каўказскай вайны сярэдзіны XIX стагоддзя вялікая частка абхазскага этнасу была вымушана шукаць прытулку ў Асманскай імперыі. Падчас свайго візіту прэзідэнт Абхазіі запэўніў абхазскую дыяспару ў Турцыі, што не мае намеру ісці на саступкі ў перамовах пра дэмаркацыю і далімітацыі дзяржаўнай мяжы Абхазіі з Расійскай Федэрацыяй.

Пездку Багапша прэса краін басейну Чорнага мора назвала прарывам. Дыпламатычная ізаляцыя Абхазіі, якую прызнае толькі пару дзяржаў — Кітаі і Нікарагуа і Науру, адпавядае стратэгічным планам Крамля.

Аднак не ўсё так проста. Шмат экспертаў лічыць вая Багапша добра прапрацаванай аперацыяй. Лубянікі. Абхазскі гарант ліцёў у Турцыю з аэрапорта ў Сочы па расійскаму пашпарту. Чаму расійскія памежнікі, ведаючы пра мэту ягонага візіту, паставілі палітыку штамп з дазволам на выезд? Акрамя таго, турне Багапша спрычынілася да калапсу ў адносін паміж Турцыяй і Тбілісі, дзе туркаў заўсёды разглядалі як геапалітычных саюзнікаў.

Пездка Багапша ў Малую Азію таксама ставіць пад сумнеў грузінскі план сарваць Алімпіяду ў Сочы рукамі чэркескай

дыяспары. Зямлі ў раёне Сочы — традыцыйнае месца рассялення чэркесаў і абхазаў. Менавіта ў Чырвонай Паляне 21 мая 1864 года рускія войскі зламалі апошнюю апору супраціву каўказскіх народаў. Гэты дзень, дарэчы, афіцыйна лічыцца датай заканчэння Каўказскай вайны.

Пасля гэтага расійскія ўлады абвясцілі горцам, што тыя, хто жадае, змогуць застацца, прыняўшы расійскае падданства. Астатнім прапанавалі на працягу двух з паловай месяцаў перасяліцца ў Турцыю. Пераважная большасць жыхароў Паўночнага Каўказа — 400 тысяч чалавек — выехалі ў Асманскую імперыю.

Дасюль Расія адмаўляецца размаўляць на тэму генацыду адгэгейскіх народаў. Лідары чэркескай дыяспары ў Турцыі збіраліся выкарыстаць спаборніцтвы ў Сочы як падставу для кампаніі за прызнанне генацыду свайго народа. У гэтым ім ахвотна дапамагаў Тбілісі. У грузінскай сталіцы ўжо адбылося некалькі канферэнцый на гэтую тэму. Пасля візіту Багапша турэцкія чэркесы могуць ахалодаць да ідэі кампаніі.

«Новая політыка» (Расія) у каментарыі да пездкі Багапша піша: «Чэркескае пытанне будзе ўздзямацца гэтак жа, як тыбейскае напярэдадні Алімпіяды ў Пекіне. Але да гэтага часу палітышэнне адносін з гэтымі ўплывовымі дыяспарамі можа мець патройнае значэнне. Гэта — палітышэнне кантэксту расійска-турэцкіх адносін, магчыма, для дадатковага канала ўплыву на паўночнакаўказскую дынаміку, а таксама прасоўванне Абхазіі ў свет для ўскладнення ўспрымання расійскай палітыкі на Паўднёвым Каўказе ў цэлым».

Між тым, з Масквы, дзе адбываюцца перамовы на кант мяжы, прыходзіць супярэчлівыя навіны. Шэраг выданняў са спасылкай на свае крыніцы кажучы, што Масква адмовілася ад прэтэнзій. Другія, наадварот, свярджваюць, што складанае пытанне адкладзена да «вывучэння пытання праходжання мяжы ў раёне Айбога». Іншымі словамі, спрэчка працягваецца.

Нарэшце, у грузінскім МХС ужо ахарактарызавалі сваю пазіцыю па пытанні прыналежнасці спрэчнага аўла. «Паколькі Абхазія і Цхинвалскі рэгіён з'яўляюцца акупаванымі тэрыторыямі, то ніякія дамовы Расіі і Абхазіі не могуць мець законнай сілы», — заявілі грузінскія дыпламаты.



ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЭСА ПРА БЕЛАРУСЬ

Яшчэ з канца дзевяностых гадоў дзяржаўная прапаганда Беларусі ставіла ў заслугу Лукашэнку «парадак і бяспеку», якія ён гарантаваў у сваёй краіне. Гэта было адным з галоўных аргументаў у апраўданне яго дыктатарскіх метадаў кіравання краінай. Бяспека важней дэмакратыі — такая логіка вельмі тыповая для ворагаў свабоды. Гэта, дарэчы, тычыцца і Пуціна. І што ў выніку? За гады кіравання Пуціна колькасць тэрэктаў на тэрыторыі Расіі, па афіцыйных дадзеных, павялічылася амаль у 6 (!) разоў. У сучасным свеце эфектыўна супрацьстаяць тэразму могуць толькі тыя спецслужбы, якія знаходзяцца пад сталым грамадзянскім і парламенцкім кантролем. Актуальнасць гэтага тэзісу даказана і ў Расіі, і ў Беларусі.

«Новый Регион» (Расія)

Беларускія абыякавалі, у большасці сваёй, пакуль яшчэ ў шоку ад таго, што адбылося. Але версію пра датычнасць улады да выбуху, які быў гэта жхліва і гучала, абмяркоўваюць не толькі палітыкі. У краіне пагаршаецца эканамічнае становішча. Насельніцтва то скупляе ў паніцы цукар, то масла, то вялікую частку вольнага часу праводзіць у чэргах ля абменнікаў у надзеі купіць валюту. Палітолагі прадказваюць эканамічны калапс і страту кіравальнасці краінай.

«Независимая газета» (Расія)

Ад сілавой ён (Лукашэнка) запатрабавуў аштодня даваць яму справаздачу пра ход расследавання. Аднак беларускія аналітыкі аднадушныя ў тым, што жуткага выніку чакаць не даводзіцца. У выбухах, якія прагучалі за час суверэннай Беларусі, ёсць толькі адна агульная

рыса — злчынцы яшчэ ні разу не былі пакараныя, нягледзячы на грозныя ўказанні кіраўніка дзяржавы.

BBC (Вялікабрытанія)

У гэтую версію (выбух арганізавала ўлада, каб адцягнуць увагу ад эканамічных праблем) вераць нямногія. Бо наўрад ці выбух прымусіць беларусаў перастаць штурмаваць валютныя абменнікі ў надзеі пажывіцца доларамі ці еўра. А таксама раскопліваць у крамах прадукты, баючыся, іх чарговага падаражання. Тэрэкт здольны толькі стымуляваць гэтыя працэсы ды яшчэ прымусіць народ сумнявацца ў тым, што ўлада кантралюе сітуацыю ў краіне. Зрэшты, гэтыя сумневы і так вельмі моцныя з-за валютнага дэфіцыту і ўзлёту спажывецкіх коштаў. Другая версія — тэрэкт арганізаваны заходнімі

спецслужбамі з мэтай намякнуць Аляксандру Лукашэнку пра неабходнасць сыходу з пасады прэзідэнта. Есць і тыя, хто бачыць у тэрэксе помсту расійскіх алігархаў беларускаму Бацьку — нібы за парушэнне дамоўленасцяў пра прыватызцыю нафтавай галіны. Але гэта ўжо чыстая канспірацыя.

«Неское время» (Расія)

Пасля масавых арыштаў кандыдатаў у прэзідэнты і іх прыхільнікаў уладам не патрэбна лішня нагода для ціску на апазіцыю, а па-еўрапейску арыентаваных людзей складана прадставіць як тыя, што падрываюць супрамадзян з нелюбові да Лукашэнка. Не выключана версія злчынца-адзіночкі: з'яўленню такіх адзіночак спрыяе напруга і ўзаемны недавер у грамадстве.

«Ведомости» (Расія)

МІЖНАРОДНЫЯ НАВІНЫ

ВЯЛІКАБРЫТАНІЯ. КАБ УІЛЬЯМ НЕ ЗДРАДЗІЎ КЕЙТ

Англіканская царква падрыхтавала «малітву аб вернасці». Прычына — хуткае вяселле прынца Уільяма і Кейт Мідлтан. Вернікі будуць прасіць Бога, каб іх шлюб аказаўся моцным. Неабходнасць падобнай малітвы кіраўніцтва царквы тлумачыць тым, што апошнія дзесяцігоддзі ў дынастыі Віндзараў з моцнымі шлюбамі вялікія праблемы.

Дастаткова згадаць, чым закончыўся шлюб прынца Чарльза і Дыяны. Па падліках гісторыкаў, сярэдні шлюб прадстаўнікоў кіруючай дынастыі цягнецца не больш за 10 гадоў. Пасля гэтага пары разоходзяцца, выклікаючы шок у прыхільнікаў інстытуту манархіі. Англікане маюць надзею, што ўнук Елізаветы Другой паложыць канец гэтай тэндэнцыі. Адпаведна спецыяльнай інструкцыі, маліцца за моц шлюбамі Уільяма і Кейт можна прыватна або калектыўна падчас набажэнстваў.

Па матэрыялах брытанскай прэсы

АРГЕНЦІНА. ГАДАВІНА ВАЙНЫ ЗА ФАЛЬКЛЕНДЫ (МАЛЬВІНЫ)

Аргенціна адзначыла 29-ю гадавіну вайны за Фальклендскія (Мальвінскія) выспы. У красавіку 1982 году Аргенціна адбіла ў брытанцаў архіпелаг, які лічыла сваім. У адказ Маргарэт Тэтчэр даслала на поўдзень Атлантыкі вайсковы флот і аднавіла статус-кво. У выніку канфлікту, які цягнуўся да канца чэрвеня 1982 года, загінула 255 брытанцаў і 650 аргенцінцаў. Урачыстасці з прычыны гадавіны канфлікту маюць цікавы аспект. Як вядома, дзякуючы правалу ў вайне, пануючая тады ў Аргенціне вайсковая хунта мусіла пайсці на дэмакратычныя рэформы. Іншымі словамі, без канфлікту дыктатура магла працягвацца яшчэ пэўны час. Галоўнымі ахвярамі той дыктатуры былі пераністы, якія зараз фармуюць урад. Аднак пра тое, што брытанцы паскорылі прыход дэмакратыі, пераністы намагаюцца не згадваць.

Па матэрыялах польскай прэсы

ІРЛАНДЫЯ. РЫХТУЕЦЦА ЗАМАХ НА АНГЛІЙСКУЮ КАРАЛЕВУ?

Як інфармуе брытанскі часопіс «The Observer», англійская каралева Елізавета Другая можа стаць ахвярай нападу радыкальных ірландскіх нацыяналістаў. Замах, быццам, плануецца на 16 мая, калі каралева пачне свой візіт у Ірландыю. Рыхтуюць яго нібыта дысідэнты з арганізацыі Ірландская Рэспубліканская Армія (IRA). Кіраўніцтва IRA даўно адмовілася ад тэрарыстычных акцый, аднак частка баевікоў не задаволеная такім рашэннем, паколькі галоўная мэта IRA — аб'яднанне Ірландыі — застаецца не рэалізаванай. Паліцыя абяцае зрабіць усё, каб не дапусціць вылазкі тэрарыстаў. Распрацаваная сістэма бяспекі, якая будзе каштаваць бюджэту сем мільёнаў еўра. На думку шматлікіх ірландцаў, гэта сума не адпавядае маштабам падзеі. Пратэставаць супраць дарогага візіту каралевы заклікалі амаль усе ірландскія левыя партыі.

Па матэрыялах «The Observer» (Вялікабрытанія)

ІСПАНІЯ. БАРСЕЛОНА ЗА НЕЗАЛЕЖНАСЦЬ

У каталонскай сталіцы адбылося народнае галасаванне па пытанню падтрымкі ідэі незалежнасці Каталоніі. Падобныя галасаванні, якія пачалі праводзіць з 2009 года, не маюць юрыдычнай сілы. Гэта, хутчэй, грамадскі рух у форме сацыялагічнага апытання. Тым больш цікава, што галасаваць на гэты рэферэндум у Барселоне прыйшоў кожны пяты гараджанін, уключаючы ўсю кіруючую ў рэгіёне вярхушку. З прагаласавашых 257 тысяч чалавек 91 працэнт выступіў за незалежнасць каталонскай дзяржавы. Яшчэ больш цікава тое, што 13 красавіка ў парламенце каталонскай аўтаноміі прайшлі дэбаты па пытанню абвешчання незалежнасці. Увогуле, падобныя рэферэндумы ўжо прайшлі ў 532 муніцыпалітэтах Каталоніі. У іх прыйнялі ўдзел больш за 600 тысяч чалавек.

Па матэрыялах «Público» (Іспанія)

КЫРГЫЗСТАН. БАКІЕЎСКІ ПЕРЫЯД — САМЫ КРЫВАВЫ

Пра гэта гаворыцца ў дакладзе спецыяльнай дзяржаўнай камісіі па расследаванні акалічнасцяў красавіцкіх падзей 2010 года. Хаця камісія мусіла займацца рознымі аспектамі рэвалюцыі, якая, як вядома, прывяла да падзення рэжыму Бакіева, яе сябры высветлілі шмат цікавага з таго, што па-пярэдняй часавіку 2010-га. Так, калі вернецца сярбам камісіі, ім зноўдзяненныя дакументы, на аснове якіх можна сцвярджаць: за 5 гадоў свайго кіравання рэспублікай Бакіеў «замовіў» як мінімум 30 вядомых кіргіскіх грамадскіх дзеячаў. Сярод забітых ёсць нават шэраг дэпутатаў нацыянальнага парламента. Усё гэта дало падставы экспертам казаць пра тое, што «бакіеўскі перыяд» — самы крывавае ў гісторыі сучаснага Кыргызстану.

Па матэрыялах «Азатык» (Кыргызстан)

КАЗАХСТАН. 8 ПАМЫЛАК У ПРАМОВЕ

На сваёй чарговай інаугурацыі Назарбаеў прамовіў клятву з васьмію граматычнымі і стылістычнымі памылкамі. Гэта амаль рэкорд з улікам таго, што гэты прэзідэнт можа прамовіць за 25–30 секунд. Назарбаеўу трэба было сказаць наступнае: «Урачыста клянусь служыць народу Казахстана, строга выконваць Канстытуцыю і законы Рэспублікі Казахстан, гарантаваць правы і свабоды грамадзян, добрасусудна выконваць ускладзеныя на мяне высока абавязкі прэзідэнта Рэспублікі Казахстан». Гісторыя з інаугурацыі выклікала шмат каментароў. Некаторыя лічаць, што гэта сведчанне нівядання прэзідэнтам казахскай мовы. Другія пачыталі тут прыкметы старасці.

Па матэрыялах казахскай прэсы

МІРНЫ АТАМ

НЯМЕЦКІЯ АХВЯРЫ ФУКУСІМЫ

Алер НОБІКАЎ

Катастрофа ў Японіі выклікала глабальныя змены на палітычнай сцэне ФРГ. У адстаўку з пасады старшыні партыі лібералаў пайшоў міністр замежных спраў Гіда Вестэрвеле. Услед можа рушыць і Ангела Меркель.

Філіп Рослер — так завуць новага лідара нямецкай Свабоднай дэмакратычнай партыі (FDP). Першае, што зрабіў новаабраны лідар, — абвясціў, што «эра Вестэрвеле прайшла».

На першы погляд, не вельмі карэктна так казаць пра партыйных сяброў. Аднак ніхто, нават Гіда, не паскардзіўся. Адзінае, што папрасіў Вестэрвеле — пакінуць яму МЗС, які ён узначальвае пасля стварэння ў 2009 годзе каліццёвага ўраду FDP і хрысціянскіх дэмакратаў (CDU).

Спатрэбілася ўсяго два гады, каб з самага перспектывага маладога палітыка Вестэрвеле ператварыўся ў гадкае качана. Нагадаем, што ў 2009 годзе пад яго кіраўніцтвам лібералы ўстанавілі рэкорд — абралі 14 працэнтаў галасоў выбарцаў. Ніколі ў гісторыі партыя не атрымлівала столькі пунктаў на федэральных выбарах. Два гады хапіла, каб грамадства цалкам ад яго адвярнулася.

І справа тут не ў тым, што Гіда стаў першым адкрытым геям на пасадзе кіраўніка нямецкай дыпламатыі. Палітыку не прабачылі шмат іншага. Палітолагі кажуць, што Гіда — па натуре лі-



Гіда Вестэрвеле

Вінікі выбараў рэзка кантрастуюць з вынікамі трыумфальных для FDP выбараў у бундэстаг у 2009 годзе. У сярэднім партыя страціла амаль палову галасоў.

Тут, як і варта было чакаць, галаву ўзняла гідра апазіцыі, якая акапалася ў партыйных асяродках на поўначы краіны. 6 красавіка Гіда даў зразумець, што адмаўляецца ад функцый старшыні. Вакансію заняў Філіп Рослер — этнічны в'етнамец. Дарэчы, заняўшы пасаду старшыні FDP, ён аўтаматычна стаў віцэ-канцлерам. Ніколі ў гісторыі Германіі эмігрант не забіраўся так высокая.

Свой прыход у кіраўніцтва Філіп паднёс як пачатак радыкальных рэформ, якія павінны змяніць цяперашнюю парадыху нямецкага лібералізму. Маргістальная ідэя — адмова ад ліберальных догмаў часоў Тэтчэр і Рэйгана, якія ў канцэнтраваным выглядзе можна агучыць адной фразай: «Менш падаткаў».

Стаўка, па словах Рослера,

Не паспеў Рослер агучыць свае напалеонаўскія планы, як выбухнуў скандал вакол міністра эканомікі Райнера Брэдэрле. Райнер патрабуе сабе пасаду намесніка Рослера

павінна быць зробленая на прапаганду новай сацыяльнай мадэлі, ключавымі прынцыпамі якой стануць роўнасць шансаў, эканамічная адказнасць і грамадзянскія свабоды. Галоўная задача абноўленага стратэгічнага дыскурсу — вярнуць сабе гарадскі сярэдні клас — традыцыйны выбарчыя каўчуг лібералаў, якія ўсё часцей аддаюць перавагу Зялёным.

Ідэйнае абнаўленне павінна праходзіць паралельна з кадравай і генерацыйнай рэвалюцыяй. Разам з Філіпам на вышэйшыя партыйныя пасады прыходзіць маладая гвардыя. У нямецкай прэсе іх іранічна называюць «Bambis» (Bambi — аленяне з анімацыйнага фільму Дыснея).

Палітолагі спрачаюцца: ці здольны Рослер стаць добрым крызісным менеджэрам для FDP. З аднаго боку, у яго ўсе карты на руках. Стан у партыі амаль крытычны. Ганс-Дзітрых Геншэр, былы лідар партыі і дырэктар МЗС ФРГ у часы падзення камунізму, лічыць, што FDP

перажывае самыя цяжкія часы з моманту свайго заснавання.

З іншага боку, не зразумела, наколькі партыйная эліта гатовая для рэформы. Не паспеў Рослер агучыць свае напалеонаўскія планы, як выбухнуў скандал вакол міністра эканомікі Райнера Брэдэрле. Райнер патрабуе сабе пасаду намесніка Рослера, што ўжо раскалола фракцыю лібералаў. Рослер, як было сказана вышэй, хоча даць дарогу маладым. А жда таго, што лідарам фракцыі ў парламенце стане 32-гадовы Хрысціян Лінднер.

Тым часам скандал унутры FDP рыкашэтам б'е па партнёрах па кааліцыі — партыі Ангелы Меркель. Хрысціянскія дэмакраты ўжо заклікалі саюзнікаў сваёй унутранай разборкі ў больш кулуарны фармат. Непаразумеўні паміж жоўтымі (партыйны колер FDP) і чорнымі (колера CDU) адразу далі глебу казачы пра крах ураду і магчымыя дэтрэмінірованыя парламенцкія выбары. Хаця, думаецца, хрысціянскія дэмакраты на гэта зараз не пойдуць. Яны таксама моцна пацярпелі ад Фукусімы. Зараз за партыю Меркель гатовыя галасаваць 31–32 працэнты. У Зялёных, якія стрыгучь купоны на падзеях у Японіі, рэйтынг усяго на тры пункты ніжэй.

Ёсць яшчэ адзін цікавы прагноз. Адпаведна яму Рослер і саратнікі будуць наўмысна ўрываць кааліцыю знутры. Па ўсіх раскладах, хрысціянскія дэмакраты наступныя выбары прайграюць. Затое ў лібералаў з іх новым больш сацыяльным дыскурсам ёсць шанец скласці кампанію эсдакам і экалагам, якія, хутчэй за ўсё, зоймуцца фармаваннем новага федэральнага кабінету.

Аднак для рэалізацыі гэтага або іншага сцэнарыя Рослеру трэба спачатку цалкам падпарадкаваць партыйныя структуры. У тым ліку і давесці, што ён сапраўды немец. У партыі ёсць устойлівая група антысэмітаў і нацыяналістаў. Яны не могуць прабачыць Філіпу таго, што ў яго венах няма ніводнай кроплі нямецкай крыві. Сам Рослер у такіх выпадках цытуе прэміянага бацьку-немца. Той заўсёды кажа: «У свядомасці Філіп большы немец, чым усе мы разам узятых».

Партыйны з'езд FDP прызначаны на 15 мая ў Ростак.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

ІНТЭГРАЦЫЯ
ЗАБУКСАВАЛА

Алег НОВІКАЎ

Правалам скончыўся візіт Пуціна ў Кіеў. Украіна адмаўляецца ўваходзіць у Мытны саюз. Ці папросту займаецца гандлем?

Тое, што Уладзімір Пуцін, які збіраўся наведаць Кіеў у дзень Каманант'гэты, будзе прапаноўваць калегу прэм'еру Міколу Азараву сяброўства Украіны ў Мытным саюзе, было вядома даўно. Таксама былі вядомыя і пернікі, якія збіраецца прапанаваць Масква. Называлася лічба ў 6 мільярдаў долараў. Менавіта столькі, адпаведна калькуляцыі крамлёўскіх бухгалтараў, Украіна зможа атрымаваць штогод дзякуючы сяброўству ў МС. Таксама Масква быццам была гатовая на сур'ёзныя саступкі ў вобласці коштаў на газ. «Газпрам» даў зразумець, што ў выпадку ўступлення ў МС кошт на газ для Украіны можа быць удвая ніжэй цяперашняга — 150–160 замест 300 долараў.

Па прыездзе ў Кіеў Пуцін не сквапіўся на абяцанкі. «Наўпроставы выйгрыш Украіны ад МС, па нашых дадзеных, будзе складаць ад 6,5 да 9 мільярдаў долараў у год. Узростуць магчымасці для цэлых галін — машынабудавання, сельскай гаспадаркі, металургічнай, хімічнай прамысловасці. Гадавы рост ВУП Украіны дадасць 2%».

Аднак заўважанага эфекту такая рыторыка на ўкраінскі бок не зрабіла. Як інфармуе СМІ, прэм'ер Азарав на сустрэчы з Пуціным быў змрочны. З нагоды прапановы Мытнага саюзу сказаў так: «Мы разлічваем, што ўвядзенне ў дзеянне Мытнага кодэкса не зрабіла негатывага ўплыву на ўмовы гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва Расіі і Украіны». На гэтым афіцыйна ўсё і закончылася.

Афіцыйныя СМІ, калі тлумачаць прычыны правалу пуцінскага візіту, спаслаюцца на тое, што прапанова расійскага прэм'ера супярэчыць стратэгіі Януковіча.

Не так даўно Віктар Януковіч, калі выступіў перад парламентам, даў зразумець, што ісці мы па-ранейшаму будзем на Захад — у Зону свабоднага гандлю (ЗСГ) з Еўрасаюзам. Прычым рабіць гэта прэзідэнт Украіны збіраецца хітра — маўляў, паспрабуем і ЗСГ пабудавалі, і сур'ёзныя эканамічныя выгоды ад Расіі атрымаць. Так, каб, у ідэале, зона свабоднага гандлю для Украіны пашырылася ад Камчаткі да Партугаліі.

Некаторыя аналітыкі кажуць, што «данецкія» папросту не зразумелі «маскоўскіх», якія паспрабавалі, кажучы крымінальным жаргонам, «сузіць іх на понт». У Кіеве Пуцін паўтарыў сваю наядуючы «пагроз» ўвесці санкцыі супраць Украіны ў выпадку яе далучэння да ЗСГ. «Еўрапейскія тавары могуць пачаць паступаць у Украіны на нашы мытныя тэрыторыі. І мы



змушаны будзем уводзіць ахоўныя механізмы», — папярэдзіў Уладзімір Пуцін.

Такі пункт гледжання падзяляе дырэктар Сацыялагічнай службы «Украінскі барометр», палітолаг Віктар Небажэнка. Нічога адмысловага ад гэтага візіту чакаць не даводзіцца, таму што ў Пуціна процілеглыя мэты. З аднаго боку, ён жадае захаваць мафіёзныя структуры, якія гандлююць газам, а гэта — 60% таваразвароту. З іншага, ён прапанаваў 40% таваразвароту Украіны, загнаўшы яе ў міфічны Мытны саюз. Але на гэта не пойдзе ніводны бізнесмен, тым больш з Данецку, дзе адчулі густ улады і ўласнасці. У іх, данецкіх, няма адмысловага піетэту перад Пуціным — яны робяць стаўку на Мядзведзьява, — падкрэсліў Небажэнка.

Цікава, што апазіцыя, агітуючы супраць сяброўства ў МС, актыўна выкарыстоўвала прыклад Беларусі. Вось што піша бліжэй да Юшчанкі газета «Украіна Маладая»: «Беларусь — відавочны прыклад таго, што Віктару Януковічу сёння на перамовах з Уладзімірам Пуціным у Кіеве не варта згаджацца на ўступленне Украіны ў Мытны саюз Масква заваблівае Украіну па «беларускім сцэнары». Эканоміка Беларусі на грані калапсу». Выданне падкрэслівае, што Беларусь, якая з'яўляецца сябрам Мытнага саюзу, «сёння перажывае сур'ёзны эканамічны крызіс». «Менавіта калі «Газпрам» намякаў пра сваю шчодрасць у адносінах да Кіева, стала вядома, што кошт расійскага блакітнага паліва для Беларусі на другі квартал 2011 гады — 244 долара за тысячу кубаметраў. Пры тым, што ў першым квартале

нашы суседзі плацілі 223 даляра, а летась — 187! — піша газета. — У Мытны саюз Аляксандр Лукашэнка ўступаў таксама з надзеяй на таннае паліва. Аднак Масква выяўляла любоў да саюзнікаў толькі ў першыя месяцы знаходжання ў МС. Сёння ж «Газпрам» няўмольна павялічвае кошт энерганосбітаў для Мінску».

Што далей? Ёсць думка, што Масква паспрабуе зняць Азараву і нават будзе паспрабаваць паставіць больш лалянага прэм'ер-міністра.

Аднак любы ўкраінскі прэм'ер (Азарав, дарэчы, лічыцца вельмі прарасійскім) проста будзе гнуць сваю лінію. Той жа Небажэнка сфармуляваў наступным чынам запыты Украіны да МС: «Пуцін мог бы прапанаваць Украіне газатранспартнае супрацоўніцтва — 30% акцыяў «Паўночнай плыні» ў абмен на СП па «Нафтагазу».

Мяркуючы па ўсім, бакі пакуль ні пра што пэўным чынам так і не дамовіліся. Прачыў можа быць у чэрвені: на гэты месяц запланаваны візіт Азараву ў Маскву. А да таго часу Расія будзе ўсё гэтак жа «ласкава» тлумачыць Украіне, што з ёй быць выгодней, чым з Еўрасаюзам.

І шчэ адно. Пазіцыя Януковіча стала ўдарам па апазіцыі, якая абвінавачвала яго ў намеры прадаць Украіну Расіі. Цяпер аранжавыя вымушаны прызнаць, што «данецкія бандыты» ў Расію ісці не жадаюць, што ў сваю чаргу дазваляе Партыі рэгіёнаў патэнцыйна пашырыць свой уплыў на аранжавы электарат. Хача большасць аналітыкаў згодны ў тым, што бела-блакітныя, як заўсёды, сітуацыяй не скарыстаюцца.

ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ



АЛЬМІНА КАН

34-гадовы кандыдат у турэцкі парламент з гораду Ізмір — на прафесію музыкант — стаў першым у гісторыі Турцыі прадстаўніком сексуальных меншасцяў, які падаўся на выбары. Больш таго, ён прадстаўляе кансерватыўную мусульманскую Партыю дабрабыту (АКР), якая, дарэчы, фармуе ўрад. Праўда, для таго, каб стаць афіцыйным кандыдатам, Альміну патрэбна прайсці шэраг папярэдніх этапаў. Канчаткова партыйны спіс ад АКР будзе прадстаўлены напярэдадні выбараў, якія адбудуцца 12 чэрвеня. Прабіцца ў спіс, які складаецца з 550 асобаў, Альміну(е), відавочна, будзе цяжка. Трапіць у яго хочучы 6 тысяч сяброў АКР. Аднак спадар(ыня) Кан задаволены ўжо самім фактам свайго ўдзелу ў кампаніі. Дарэчы, эксперты лічаць, што наступная выбарчая кампанія будзе адной з самых дэмакратычных. Прэм'ер-міністр Эрдаган, нягледзячы на свой кансерватыўны імідж, здолее пачаць дэбаты па вельмі супярэчлівых праблемах турэцкага грамадства — курдскае і армянскае пытанні, месца ісламу, роля жанчыны. Гэта падштурнула шмат каго з былых маргіналаў падацца ў палітыку.

БАШАР АСАД

Прэзідэнт Сірыі выдаў спецыяльны дэкрэт, адпаведна якому асобы курдскай нацыянальнасці прызнаныя сірыйскімі грамадзянамі. Дагэтуль курды мелі статус інашэземцаў. У дадатак 40 курдаў, якія за розныя злачынствы сядзелі ў мясцовых турмах атрымалі амністыю. І каб цалкам спадабацца гэтай этнасу, Асад прачытаў перад СМІ вялікую прамову на конт таго, што курдскія тканіны — гэта частка нацыянальнай сірыйскай культуры. Нагадаем, што на тэрыторыі Сірыі пражывае каля 150 тысяч этнічных курдаў, якіх раней улада асалавіла не шанавала, хача і дазваляла прысутнасць Курдскай працоўнай партыі, якая вядзе партызанскую барацьбу ў Турцыі. Цяпер, аднак, стаўленне да курдаў імяля мяняецца. Выступы апазіцыі прымушаюць Асана пашыраць базу падтрымкі. Дарэчы, курдамі справа не абмежавалася. Каб перацягнуць на свой бок вернікаў ісламу, прэзідэнт дэманстравіўна зачыніў адзінае ў краіне казіно.



ЭМАМАЛІ РАХМОНАЎ

Прэзідэнт Таджыкістана пачаў новую кампанію супраць паўзучай ісламізацыі краіны. Менавіта ў рэлігіі шмат хто бачыць як мінімум духоўную альтэрнатыву рэжыму Рахмонава. Цяпер усур'ёз заняліся маладымі. Школьныя настаўнікі абавязалі па пяцідзень шукаць адсутных школьнікаў у мячэчах. Усім школам рэгіёна разаслана адпаведнае распаўсюджанне. «Бацькі школьнікаў, якія будуць затрыманыя ў мячэчах, павінны будучы напісаць тлумачэнне, чаму іх дзеці ў школьны час наведваюць рэлігійныя установы, а калі гэта здарыцца паўторна, то мы будзем паведамляць пра такіх дзяцей і іх бацькоў у пракуратуру», — гаворыцца ў цыркуляры. Варта згадаць, што ў снежні 2010 года прэзідэнт Таджыкістана вынес на ўсенароднае абмеркаванне праект закона «Пра адказнасць бацькоў за выхаванне дзяцей». Адмысловую заклапочанасць у апазіцыі і праваабаронцаў выклікала частка гэтага дакумента пра забарону непэўналетнім наведваць рэлігійныя службы, акрамя павінных.



КУЛЬТУРА

14

▶ ЦІКАВА

АЎТАР МАЕ ПРАВА

Алесь ГІНЗБУРГ

Семинар па правах... аўтара. У рамках шведска-беларускага стала на тэму «Аўтарскія правы на інтэлектуальную ўласнасць» ці не ўпершыню ў колах беларускай літаратурнай супольнасці абмяркоўвалі той факт, што аўтар — таксама чалавек.

Круглы стол-семинар, які меў месца ў Міжнародным адукацыйным цэнтры імя Ёханэса Раў (IBV), ладзіўся ЗБС «Бацькаўшчына», Саюзам беларускіх пісьмennisкаў і Саюзам шведскіх пісьмennisкаў. Ініцыятыва такой сустрэчы сыходзіла ад беларускіх літаратараў, якія апошнім часам звяртаюць пільную ўвагу на матэрыяльны і прававыя аспекты творчасці. У карысным усім бакам абмене вопытам таксама ўзялі ўдзел прадстаўнікі дзяржструктуры — Нацыянальнага цэнтра інтэлектуальнай уласнасці. У гэтым матэрыяле — падсумаванне дыскусій па тэме, якая, будзем шчырымі, набалела.

«Пісаць — не сякерай махаць»

У гэтым чамусьці перакананыя прадстаўнікі «нятворчых» прафесій. На выхадзе ў музыкі — песня ці мелодыя, у мастака — палатно, у паэта — верш. Гэтыя творы лёгка чытаць, прыёмна слухаць, цікава разглядаць. І чым лепей зроблены твор, тым лепей схаваныя намагаюцца, якія прыкладае аўтар дзеля нараджэння мастацтва. Магчыма, таму сапраўдных твораў у грамадстве спрадвеку лічаць маргіналамі, аб'ёбамі і дармадзямі.

У грамадстве індустрыялізацыі і светлай будучыні творчасць не кваліфікавалася прафесійнымі слаямі як праца, а інтэлігентныя былі адно «прастойлай». Аднак неўзабаве чалавецтва ўступіла ў кардынальна новую, лічбавую эпоху, дзе шматкроць узрасла вага інфармацыі і іншых інтэлектуальных прадэсаў, у тым ліку — крэатыўных. Кошт інфармацыі ў шырокім разуменні гэтага слова павялічыўся, а востра стаўленне да тах, хто яе стварае, прынамсі, ў Беларусі, застаўся ранейшым. Нашы чытачы газет, слухачы радыёстанцыі і глядачы кіно яшчэ не прывыкліліся: аўтарам трэба плаціць. Плаціць насуперак таму, што, дзякуючы тэхналогіям, любым аўтарскім прадуктам сёння можна авалядаць абсалютна бясплатна.

«Пірацтва — па-за законам, — адказвае юрыст Торбен Астром, юрыст-консульт Шведскага саюза пісьмennisкаў, на пытанне, чаму карыстальнікі на захадзе плаціць за скачванне праграм і электронных кніг у інтэрнеце. — У ЗША і Еўропе людзі не хочучы здзяйсняць нелегальныя ўчынкi. Ім спадабей заплаціць горшы». Але, паводле яго словаў,



Многія навукоўцы ды філосафы лічылі свае трактаты праваднікамі Боскага сэнсу, а таму заяўляць сябе аўтарам такіх твораў лічылі грахом

пірацтва стала магутным ударам па аўтарскім праве. Праваабаронцы свету сёння працуюць на тое, каб падвышаць павагу грамадства да правоў аўтара ў лічбавую эпоху.

Статут каралевы Анны

Годам нараджэння аўтарскага права прынята лічыць 1709-ы, калі Брытанскі парламент прыняў закон, паводле якога аўтар меў неад'ёмнае права на свой твор на працягу 14 гадоў з моманту стварэння, а ў далейшым мог працягнуць права яшчэ на 14. Калі такога не адбывалася, твор рабіўся здабыткам грамадскасці. Прыняты статут абараняў правы пісьмennisкаў. Да таго, прадаўчы свае рукапісы выдаўцу, тыя страчвалі ўсялякія правы на твор.

З таго часу культура аўтарскага права ў Еўропе і ЗША толькі развівалася. У 1886 годзе была прынятая Бернская канвенцыя, якая дазваляла лягчэй рэгуляваць правы аўтараў па міжнародным узроўні. У XX стагоддзі таксама быў прыняты шэраг міжнародных законаў, якія абараняюць пісьмennisкаў, мастакоў, музыкаў, фатографію, майстраў кіно ад дзяльцоў кніжнага рынку, медый і шоу-бізнэсу. Нормы аўтарскага права ідуць паруч з нормамі аб вынаходніцтвах ды патэнтах.

У галіне аўтарскага права ды інтэлектуальнай уласнасці Беларусі далучаная да ўсіх асноўных нормаў і канвенцыяў, прынятых у свеце. 51 артыкул Канстытуцыі РБ фармулюе агульныя палажэнні, а непасрэдна правы твораў рэгулюе «Закон аб аўтарскім праве і сумежных правах». Ён быў прыняты ў 1996 годзе, але сёння адпраўлены на дапрацоўку ў парламент. Чакаецца, што прыняцце абноўленага закона адубудзецца да канца 2011 года.

Але ўсё гэта на паперы. На справе беларускія аўтары фактычна штодня знаюць дыскрымінацыю з боку газетчыкаў, выдаўцоў, прадзюсараў тэле- і радыёканалаў — а цяпер яшчэ і ад уладальнікаў інтэрнэт-сайтаў. Выпадках, калі творца знаходзіць свае творы выкарыста-

нымі без дазволу, — безліч. Але ў адказ на абурэнні ён зазвычай атрымлівае кпіны, пагарду і абвінавачанні ў празе «нажыць грошы і славу на вечным». Калі б на падставе кожнага прэцэдэнта распачыналася адміністрацыйная справа, творчая багема заваліла б суды позвамі.

Але да суду даходзіць рэдка. Аляксей Бічурын — юрыст ННЦУ — ніколі не працаваў з літаратурнай, але што да музыкаў, жае ён, яны не звяртаюцца ў суд, калі выяўляецца, што выступаць трэба супраць беларускага тэлебачання і радыё. «Яны ж нас больш ніколі не пакажуць!» — іжуаюцца гурты і асобныя музыкі. І працягваюць трываць незаконны ратацыі сваіх трэкаў і кліпаў. Адна з мсісй ННЦУ — павышаць свядомасць і ціснучы на сумленне тах, хто выкарыстоўвае чужыя творы ў камерцыйных мэтах.

Опера жабракоў

Праблема беларускай непадкаванасці ў пытанні аўтарскага права і інтэлектуальнай уласнасці — у адносна нядаўняй інтэграцыі з захадным светам. Як выявілася, значэнне англійскага слова «copyright» тутэйшыя выдаўцы да перадзюсараў зазнавалі на ўласнай скуры. У 1990-я выдавецтва «Мастацкая літаратура» вылапіла вялікія грошы літагентам Станіслава Лема — за беларускі пераклад рамана «Саларыс», апублікаваны быў адпаведнага пагаднення з польскім бокам. Тое, што беларусы ўспрымалі як адраджэнне роднага слова, на захадзе кваліфікавалася як эканамічнае злачынства.

У 2005 годзе з рэпертуару Рускага тэатру ў Мінску са скандалам знялі новую пастапоўку «Трохграшовай оперы» Бертольда Брэхта (на беларускіх падмостках — «Опера жабракоў»). Праваўладальнікі — выдавецкі дом «Зюркамп» — адраагавалі жорстка: прыгразілі спagnaць з тэатра штраф за кожны адыграны спектакль і паралілі галоўнаму рэжысёру Барысу Луцэнку не пераскадаць міжы з Еўразоюзам, інакш ён трапіць пад суд.

Што характэрна, у часы СССР той жа спектакль шмат гадоў з поспехам і без праблем ішоў на той жа сцэне і лічыўся абсалютна кultaвым. Цяпер усё іначай. Горкі вопыт сама-тamu навучыў беларусаў.

«Дзе грошы?»

Вось пытанне, якое, з рознымі варыяцыямі маюць права задаваць дзеячы беларускай культуры. Бо аўтарскае права паўстала найперш дзеля абароны твораў у матэрыяльнай сферы.

Два цікавыя моманты. Па-першае, Беларусь упарта не працягвае тэрмін дзеяння аўтарскага права да 70 гадоў, як гэта прынята ў Еўрасаюзе і Расіі. Матывацыя — нежаданне плаціць грошы карпарацыям, паколькі 70 гадоў — камерцыйны тэрмін, выгоды для гандлю класічнымі кнігамі і фільмамі XX стагоддзя. Напрыклад, паводле беларускага заканадаўства, у 2007 годзе тэрмін дзеяння аўтарскіх правоў на творы Бертольда Брэхта скончыўся. Гэта значыць, цяпер яго творы можна выдаваць і ставіць на сцэне без дамовы і дазволу тут, але цягам яшчэ 20 гадоў усё адно нельга экспартаваць іх за межы краіны.

Па-другое, паводле прынятага ў 1996 годзе закону, аўтар у любым выпадку павінен атрымаць ганарар за публікацыю. У законе нават прапісвалася мінімальная сума, якая, зрэшты, з таго часу дэвальвавалася да смешнага. У абноўленым законе, аднак, будзе адлюстравана тое, што мае месца на практыцы, — безганарнае выкарыстанне твораў у друку ці пры запісе. Бо часам аўтар атрымлівае іншыя бонусы ад публікацыі — рэкламу, славу або проста лічыць няправільным браць грошы ў той ці іншай сітуацыі. Гэта, трэба думаць, толькі замацуе практыку, паводле якой літаратары і музыкі ў Беларусі выдаюцца, а мастакі — выстаўляюцца за свой кошт.

Скралі верш — ідзі ў міліцыю

Але можна ўзяць сабе, якія знаўцы мастацтва працуюць у нашых РУУСах, і куды яны пашлоў абкрадзенага аўтара з яго ўсясветнай крыўдай. Пашлоў, зразумела — у ННЦУ — вялікую структуру, правазнаўцы якой спецыялізуецца менавіта на працэсах вакол плагіату і іншага незаконнага скарыстання інтэлектуальнай уласнасці.

У сярэдніявеччы правабразам аўтарскага права былі прывілеі, якія манархі выдавалі аўтарам на творы літаратуры. Аднак многія навукоўцы ды філосафы лічылі свае трактаты праваднікамі Боскага сэнсу, а таму заяўляць сябе аўтарам такіх твораў, няхай і табы напісаных, лічылі грахам, і прывілеямі амаль не карысталіся. Сённяшніяе беларускае стаўленне да права на твор маля адрозніваецца ад старажытнага.

«Асноўная прычына непавагі грамадства да аўтарскага права — у інэртысці саміх аўтараў», — перакананы Аляксей Бічурын, — аўтары не заяўляюць пра свае правы, не бароняць іх, не ствараюць прэцэдэнтаў, паводле якіх з творацаў ў Беларусі пачалі б лічыцца».

Калі вашае аўтарскае права было груба парушанае выдаўцом, рэдактарам, прадзюсарам або іншымі асобамі, вы можаце звярнуцца па юрыдычную кансультацыю ў Нацыянальны цэнтр інтэлектуальнай уласнасці (ННЦУ). Адрас: 220034, г. Мінск, вул. Казлова, 20. Часы працы 9:00 — 13:00, 14:00 — 18:00 (апроч выхадных). Тэлефон для даведкаў 2904421. Цэнтр таксама праводзіць адукацыйныя семінары ў галіне аўтарскага права і інтэлектуальнай уласнасці (з выдачай сертыфіката), запіска на якія можна па тэлефоне 2904411. Вычарпальная інфармацыя — на сайце <http://www.belgopatent.org>.

Аўтарскае права ў Беларусі і свеце

Сучаснае права абараняе аўтараў ад грамадства і грамадства ад аўтараў. Аб'ект аўтарскага права — самастойны твор у любой яго форме: рукапіснай, друкаванай, візуальнай ці электроннай. Аўтарскае права пачынае дзейнічаць з моманту стварэння твора. Ніякіх дадатковых дакументаў мець не трэба.

Веснічкі для плагіятараў: прэзюмцыя аўтара. Аўтарам твора прызнаецца асоба, чымі імем твор падпісаны — пакуль не даведаенае адваротнае. Доказамі аўтарства ў судзе з'яўляюцца электронныя файлы з датай, чарнавікі, эскізы, публікацыі, сведчанні родных, якія бачылі творцу за працай. У асабліва важных выпадках юрысты раіць самадэпанаванне. Можна перапісаць рукапіс або здымак у закляееным канверце самому сабе і захоўваць непракрытым. Тады пра дату стварэння сведчыць паштовы штэмпель.

Аўтар мае немаёмасныя (інтэлектуальныя) і маёмасныя (эканамічныя) правы на стварэнне. Аўтар мае права распаўсюджаць свой твор праз любыя каналы інфармацыі, публічна яго выноўваць, перакладаць і перапрацоўваць. Аўтар мае права на ганарар за кожнае выкарыстанне свайго твора, а таксама права прадставіць твор для выкарыстання іншым асобам бясплатна.

Аўтарскае права не распаўсюджваецца на афіцыйныя дакументы, дзяржаўную сімволіку, творы народнай творчасці, ідэі, працэсы, канцэпцыі, сістэмы, метады, а таксама на інфармацыю.

Для твораў у тэкставай форме: забараняецца выдаваць пераклад замежнага твора ў іншай краіне без дазволу аўтара ці яго прадстаўнікоў або без дамовы з нашчадкамі ці іншымі праваўладальнікамі.

Цытаты без дазволу і ведама аўтара можна скарыстоўваць у крытычных і інфармацыйных артыкулах, у навуковых працах, у эпіграфах — у разуменні аб'ёме і паводле правілаў цытавання. Тое самае тычыцца ўрывкаў музычных і кінематаграфічных твораў, карцін і фотаздымкаў. Спрэчныя моманты цытавання вырашае суд.

Аўтарскае права ў большасці краін свету дзейнічае 70 гадоў пасля смерці аўтара. У Беларусі — 50 гадоў. Пасля гэтага твор робіцца здабыткам грамадства і яго можна свабодна памнажаць, капіраваць на продаж і скарыстоўваць іншым чынам.

Пры выкарыстанні твора выдаўцом / прадзюсарам паміж ім і аўтарам абавязкова павінна быць заключаная пісьмовая дамова, дзе прапісаны тэрмін выкарыстання, сума ганарару і іншыя ўмовы. Гэта не распаўсюджваецца толькі на перыядычныя выданні, дзе дастаткова вуснай або пісьмовай згоды без афіцыйнага дакумента.

ВІЗІТ

ШТО СКРАЎ ДЭН БРАЎН У МІХАІЛА АНІКІНА

Нядоўна Мінск наведаў старэйшы навуковы супрацоўнік піццэрскага Эрмітажа, спецыяліст па творчасці Леанарда да Вінчы, мастак і літаратар прафесар Міхаіл Анікін. Цікаўнасць да творчасці Леанарда зрабіла Анікіна ўніверсальным чалавекам.

Сярод літаратуразнаўцаў Міхаіл Анікін вядомы тым, што метадамі структурна-статыстычнага аналізу тэкстаў ён ставіць пад сумнеў аўтарства Міхаіла Шолахава ў дачыненні да большасці ягоных класічных твораў. Строгае навуковае даследаванне даводзіць: нобелеўскі «Ціхі Дон» выдавочна напісаны Аляксандрам Серафімовічам, які, да таго ж, быў бацькам або дзядзькам Шолахава. Апошні спатрэбіўся Серафімовічу як падстаўны аўтар з беззаганным рабоча-сялянскім паходжаннем, каб абсці перашкоды камуністычнай цензуры. Гутарка журналіста «НЧ» Аляксея Хадкі з прафесарам Міхаілам Анікіным пачалася з яшчэ аднаго сенсацыйнага факту яго біяграфіі.

— **Міхаіл Аляксандравіч, ваша імя вядомае многім у сувязі са скандальным раманам Дана Браўна «Код да Вінчы»? У чым сутнасць «скандалу з плагіятам»?**

— Усё вельмі проста. Яшчэ 14 кастрычніка 1987 года на пасяджэнні аддзела заходнеўрапейскага мастацтва Эрмітажа (дакладнасць даты вызначана пратаколам) я выклаў вынікі свайго даследавання і інтэрпрэтацыі ці не самага знакамітага твора сусветнага мастацтва — «Джакондзі» Леанарда. Сутнасць ідэі ў тым, што вялікі мастак стварыў загаданую алегорыю хрысціянскай царквы: левая частка антрапаморфнай выявы сыходзіць з архетыповага вобразу Маці Божай, правая — Хрыста. Царква — збіральны вобраз чалавечтва, карціна аб'ядноўвае сімвалы мужчынскага і жаночага пачаткаў. Ужо тады ў дыскусіі з калегамі нарадзілася назва мастацкага феномену — «код да Вінчы». У 2000 годзе я выклаў свае ідэі ў навукова-папулярнай кнізе «Леонарда да Вінчы, или Богословие в красках». Між тым, у 1998 годзе пры падрыхтоўцы ў Эрмітажы выставы сюррэаліста Рэна Магрыта ў Пецярбург прыехала група амерыканскіх даследчыкаў і спецыялістаў, з адным з якіх, дызайнерам і фотамастаком Уільямам Стэнам, я даволі рэгулярна сустракаўся цягам двух тыдняў. Ён рабіў уражанне зацікаўленага і прыстойнага чалавека, вельмі ўважліва выслухаў маю сенсацыйную тэорыю. І на заканчэнне папрасіў падзяліцца ёю са сваім сябрам, журналістам Дэнам Браўнам. Я нават даў згоду на магчымае выкарыстанне сюжэта пры адзінай умове — спасылцы на аўтара.



Міхаіл Анікін (стаіць у цэнтры) з жонкай (сядзіць пры сталае другая злева) у Адзеле старабеларускага мастацтва Нацыянальнага мастацкага музея



Карыкатура на Багдана Хмяльніцкага

Якім жа было маё здзіўленне, калі ў 2003 годзе, працягваючы свежы бестселер Браўна, я даведаўся, што ён заснаваны «на агульнавядомых тэорыях, якія выказваюць мастацтвазнаўцы!» Гэтым справа не скончылася — мае ж канцэпцыі, зноў без спасылкі, Дэн Браўн выкарыстаў у дзюху іншых творах — «Лічбавай крэпасці» і «Анёлх і дэманах». Праўда, мае звароты ў Генпракуратуру Расіі і амерыканскі суд з мэтай пакараць плагіятара пакуль не далі вынікаў. Так, у пачатку 2008 года экспертыза Мастацкага інстытута Чыкага прызнала запазычанне Дэнам Браўнам маіх сюжэтаў. Але казус у тым, што аўтарскае права пераважна не ахоўвае ідэі, метады і канцэпцыі, а засяроджваецца на форме. Такім чынам, факт плагіяту ў літаратуры можа быць прызнаны судом толькі ў выпадку непасрэднага даслоўнага крадзяжу тэкстаў.

— **Скажыце, а ці вы самі спрабавалі рэалізаваць сябе як літаратар ці мастак?**

— Так, я друкую вершы з 1969 года, а з 1993-га выйшлі некалькі маіх паэтычных зборнікаў (адзін з першых — «Свете Тихий»). Я таксама рэдагую альманах «Пецярбургскія строфы». Ды і захапленне жывапісам мне не чужое

— я пішу ў асноўным тэмперай. У Літве ў перакладзе на літоўскую мову выйшаў мой «Русский роман, или повесть о новом Дон Кихоте...», які хутка надрукуецца таксама ў Балгарыі. У Расіі выдаўцоў я пакуль не знайшоў, магчыма, не ўсім падабаюцца некаторыя «вострыя» месцы тэксту.

— **Працуючы ў Эрмітажы, ці спрабавалі вы арганізаваць выставачны абмен з Беларуссю?**

— Справа арганізацыі сур'ёзных выяўчых выстаў даволі складаная і асабліва моцна залежная ў наш час ад адпаведнага фінансавання. Нават у Эрмітажы сур'ёзных выставы адбываюцца не вельмі часта. Маю нагоду запрасіць беларусаў наведаць Пецярбург у сувязі з сапраўднай «выставай дзесяцігоддзя», якая праходзіць у нас да 29 мая. Упершыню пасля сваёй грамадзянскай вайны 1936–1939 гадоў іспанцы, а менавіта музей Прада, які звычайна не экспануе свае шэдэўры за мяжой, прывёзлі ў Пецер 66 самых выдатных палотнаў. Прычым гэта не толькі лепшыя творы Веласкеса, Рыбэры, Сурбарана, роўных якім няма ў ніводным еўрапейскім музеі, але і выключнай якасці карціны іншых мастацкіх школ Еўропы. Што датычыцца так званых «па-

лонікаў», твораў, якія паўсталі на тэрыторыі Рэчы Паспалітай, то ў Эрмітажы ў маім адзеле іх 56, а ў іншых — 13, агулам — 69. Безумоўна, ёсць таксама і творы заходнеўрапейскага жывапісу, якія трапілі ў Пецярбург з Беларусі ў XVIII–XX стагоддзях. Пару гадоў таму дырэктар Эрмітажа выказваўся за тое, каб некалькі лепшых адрэстаўраваных «палонікаў» вывезці на выставу ў Нацыянальны мастацкі музей у Мінск, але справа затармазілася за адсутнасці фінансавання.

— **Ці не маглі б Вы назваць які-небудзь з найбольш цікавых твораў сярод «палонікаў»?**

— У мяне хутка выходзіць чарговая кніга, прысвечаная адлюстраванню архетыповых сюжэтаў у мастацтве. Дык вось, адна з «герайнаў» кнігі — карціна 1664 года Даніеля Шульца, якую раней разглядалі або як партрэт

Міхаіла Казіміра Радзівіла з сынамі, або як адлюстраванне сям'і татарскага мурзы. Улічваючы складаны шэраг прадметаў-сімвалаў у гэтай выяве, я лічу карціну карыкатурнай на Багдана Хмяльніцкага — асобу, якую ў Беларусі шчыра ненавідзелі. Варта прыгадаць іншую карыкатуру на яго — гравіраваную выяву Хмяльніцкага з казлінымі рагамі, выкананую па замове Януша Радзівіла Абрахамам ван Вестэрфельдам. Яе прыстойны двойнік, без рагоў, які ўручылі Хмяльніцкаму падчас перамоў у мэтай спынення вайны, усе добра ведаюць са школьных падручнікаў гісторыі.

— **Вы рэгулярна бываеце ў Беларусі, тры гады таму выступалі на канферэнцыі ў Нацыянальным мастацкім музеі з дакладам па творчасці Леанарда. Вас нешта звязвае з нашай краінай, апроч навуковых зацікаўленняў?**

— Мая жонка, з якой я прыехаў і зараз, філолаг-багеміст, прафесар Піццэрскага ўніверсітэта, напалову беларуска. Яна паходзіць па маці з сям'і Жукоўскіх. Апрача таго, у яе ў Беларусі з 1975 года жыве і працуе ў Бярэзінскім запаведніку дзядзька — прафесійны ляснік і выключны мастак-пейзажыст. Я б сказаў пра яго — нацыянальнае дастаньне Беларусі, якое ў вас кепска выкарыстоўваюць. Ана-толь Віктаравіч Бухаркін, на чыё 88-годдзе мы і прыязджалі, папраўдзе, прынцыповы затворнік, ён ніколі не ўступаў ні ў адзін мастацкі саюз і выстаўляе свае творы вельмі неахвотна. Але б я раіў вам зацікавіцца гэтай неардынарнай асобай і выдатным мастаком.

PS.: Сустрэча з Міхаілам Анікіным была нядоўгай: мы завіталі ў Нацыянальны мастацкі музей, дзе госяці з Піцэра перадалі зборнік артыкулаў канферэнцыі ў Мінску з яго публікацыяй, а пазней наведзілі галерэю і кнігарню «У». Магчыма, у выніку гэтага візіту ўдасца наладзіць абмен выставамі з мастакамі Пецярбурга. А таксама ў гутарцы з кнігавыдаўцом Ігарам Логінавым была выказана прапанова перакласці па-беларуску і выдаць «Рускі раман» Анікіна. Пры ўмове, калі знойдзецца сродкі.

ВЫСТАВА

РЫЦАР АДРАДЖЭННЯ

Аляксей ХАДЫКА

У офісе Таварыства беларускай мовы ў Мінску на вул. Румянцава, з 13 па 25 красавіка працуе выстава Алеся Цыркунова «Змагары за волю».

Неардынарны мастак-калярыст, колішні лідар групы «Няміга-17» і шчыры прыхільнік нацыянальнага адраджэння гэтым разам прадставіў 12 карцін і партрэтаў вядомых дзеячаў беларускага руху XX стагоддзя.

На наш погляд, самы ўдалы з іх — рамантычна-лірычны вобраз Марыі Магдаліны Радзівіл, але і іншыя палотны прыцягваюць увагу аматараў прыгожага. Сярод іншых — гэта партреты Міхася Ткачова, Уладзіміра Дубоўкі, Міколы Ермаловіча, Рамана Скірмунта, Аўгена Калубовіча.



Мастак мяркуе, што, насуерак камернасі памяшкання, зала ТБМ вельмі зручная для невялікіх выставачных праектаў. Улічваючы, што персанальныя выставы — не вельмі частыя падзеі, раім не прапусціць шанец убачыць карціны Алеся Цыркунова.

КУЛЬТУРА

16

▶ ПРЕЗЕНТАЦЫЯ

ПЕРААДОЛЕННЕ КОМПЛЕКСУ ДРУГАСНАСЦІ

У выдавецтве «Радзіла-плюс» выйшаў першы беларуска-славацкі размоўнік-даведнік з серыі «Беларускія ЕўраРазмоўнікі». З гэтай нагоды карэспандэнт «НЧ» Аляксей Хадыка гутарыць з пісьмемнікам і выдаўцом, дырэктарам выдавецтва «Радзіла-плюс» Уладзімірам Сіўчыкавым.



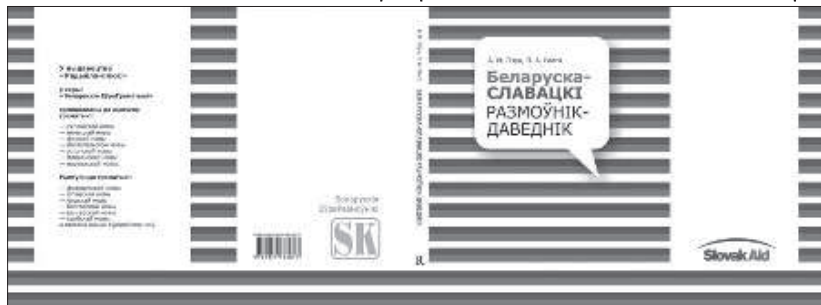
— Пяць гадоў таму нашы знамы перакладчык, педагог і паліглот Лявон Баршчэўскі прапанаваў выдавецтву ашаламляльны рукапіс — «ЕўраСлоўнік!» Гэтае

выданне аказалася ўнікальным не толькі ў еўрапейскай, але і сусветнай лінгвістычнай і выдавецкай практыцы — пад адной вокладкай на 704-х старонках былі сабраныя беларускія словы і выразы, а таксама іх эквіваленты на латыні і яшчэ на 26 сучасных (пераважна краін Еўрасаюза) мовах.

Крыху пазней Якуб Лапатка (таксама, дарчы, дадаванец полацкай школы) даслаў з Хельсінкі рукапіс граматыкі фінскай мовы, напісанай па-беларуску. Гэта ламала пэўныя стэрэатыпы — мы звыкліся навукава замужам з мовы праз мову-пасярэдніцу.

На сённяшні дзень у нас восем граматык. Называю ў парадку выхаду — гэта польская, лацінская, латышская, англійская, шведская, нідэрландская, славацкая, літоўская. Сярод аўтараў-складальнікаў (акрамя ўжо названага многа Лявона Баршчэўскага) Вінцук Вячорка, Юрась Жлутка, Андрэй Гуцаў, Алесь Жлутка, Вольга Цвірка, а таксама маладзейшыя — Марыя Васючэнка і Павел Рааго. Яшчэ чатыры — фінская, партугальская, нямецкая і ўкраінская — чакаюць свайго часу ў рэдакцыйным партфелі.

«Беларуска-славацкі размоўнік-даведнік», напісаны



Паўлам Рааго ў суаўтарстве з ягоным калегам Алесем Гізуном, распачынае новую серыю «Беларускія ЕўраРазмоўнікі».

Прызначаецца выданне найперш тым, хто выязджае ў Славакію ў камандзіроўку, на адпачынак, турыстам. Уключаны ў яго найбольш пашыраныя словы, выразы і фразы, згрупаваныя па тэматычных раздзелах. Раздзелы ўтрымліваюць тэматычныя слоўнікі, а таксама практычныя парадкі, каментарыі і даведкі, якія нясуць карысныя звесткі і інфармацыю. Размоўнік-даведнік прапануе і практычную транскрыпцыю.

— **Выданне, як прынята пісаць у каталожных кар-**

тках, адрасуецца ўсім, хто цікавіцца славацкай мовой, гісторыяй і культурай?

— Я б толькі дадаў, што яно можа аказаць і псіхалагічную падтрымку: у складаны момант залез у кішэню — і атрымаў ад аўтараў карысную парадку.

— **У апошнія гады вы ўсё болей схіляецеся да слоўнікаў, даведнікаў, дапаможнікаў...**

— Гэта адзін бок медаля. Спраўды, мы, беларусы, пабагачэлі і на слоўнікі — арфаграфічныя, тлумачальныя, іншамоўных слоў ды іншыя. Рады, што спрычыніцца да гэтага давалася і нашаму выдавецтву, і выдавецтву Зміцера Коласа, і многім іншым.

А з другога боку — пабачыла свет мая кніга прозы «Бювар». Прайшлі першыя прэзентацыі «Вяровіцы Алеся Камоцкага», на тытуле якой таксама стаіць наш лагатып.

— **А ў чым тут адметнасць?**

— Са скрыначкі «Вяровіцы», складзенай з вершаў Рыгора Барадуліна і фотаздымкаў Джона Кунстадтэра пры музычным аздабленні Аляксандра Віслаўскага, чытач, слухач і глядач можа выцягнуць не толькі кніжку, але і музычны кампакт-диск.

Ну а выданне, якое мусіць сысці з друкарскага варштата літаральна днямі, апісвае сёння не буду. Заінтрыгую хіба што назвай — «Рыцары Пагоні і Арла».

▶ ПРЕЗЕНТАЦЫЯ

ПЕСНІ ФІЛАМАТАЎ І ФІЛАРЭТАЎ

У межах грамадска-культурнай кампаніі «Будзьма беларусамі!» пры падтрымцы МГА «Гісторыка» ў гарадах краіны працягваецца прэзентацыя гістарычна-музычнага асветніцкага праекту «Песні філаматаў і філарэтаў».

Чарговыя выступы пад назвай «Хай радасць з вачэй нашых блісне!» адбыліся 9 красавіка ў Полацку, на гісторыка-філагічным факультэце Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта і ў Музеі беларускага кнігадрукавання.

Арыгінальныя песні з рукапіснага зборніка, складзенага жонкай аднаго з заснавальнікаў Таварыства філаматаў, Т. Зана, Брыгідай Свентажэцкай у 1855 годзе і нядаўна знойдзенага ў віленскім архіве музыказнаўцаў Святашэня Немагай, прагучалі ў выкананні А. Жбанова і З. Занеўскага.

Дзякуючы адмысловым спеўнікам, падрыхтаваным МГА «Гісторыка», песні на словы А. Міцкевіча, Я. Чачота, Т. Зана, А. Э. Адынца спяваліся разам з гледачамі, якія маглі



лёгка ўявіць сябе ўдзельнікамі сяброўскіх сходак філаматаў і філарэтаў, што адбываліся ў Вільні і яе ваколіцах, а таксама на Наваградчыне і ў іншых мясцінах.

Творы А. Міцкевіча ва ўласных перакладах, у тым ліку ўрыўкі з паэмы «Дзяды», прысвечаныя сябрам таварыстваў філаматаў і філарэтаў, прагучалі ў паэтычнай перакладчыцы, даследчыцы, кандыдат філагічных навук Серж Мінскевіч.

На імпрэзе ў Музеі беларускага кнігадрукавання цікавыя звесткі аб дзейнасці таемных таварыстваў у Полацку паведаміў прысутным полацкі крэатыва Міхась Баўтовіч.

Знакаміта «Песня Марылі» (яе, паводле ўспамінаў сучаснікаў, часта напівала каханая Міцкевіча Марыля Верашчака) прагучала ў цудоўным выкананні полацкіх паненак. Публіка з задавальненнем частавалася смачным малаком, што было адным з яркіх сімвалаў філаматкага і філарэцкага жыцця.

Падчас выступаў адзначалася, што мэты праекту «Песні філаматаў і філарэтаў», які ўсёй грамадскай кампаніяй «Будзьма беларусамі!», — абудзіць гонар грамадзян Беларусі за сваю гісторыю і культуру, з'яўдаюцца беларусамі ў прасторы і часе. Удзельнікі імпрэзы з цікавасцю паставіліся і да інфармацыі пра іншыя падзеі ў межах грамадскай кампаніі.

Budzma.org.

▶ ПОСТАЦЬ

ПАМЯЦІ ТАВАРЫША

З глыбокім смуткам паведамляем, што на 55-м годзе жыцця пасля працяглай хваробы памёр падпалкоўнік запаса, кандыдат тэхнічных навук Мікалай Бірукоў.



Старшы выкладчык Мінскага вышэйшага інжынернага зенітна-ракетнага вучылішча Мікалай Мікалаевіч Бірукоў быў у ліку тых афіцэраў, якія ў 1980-х гадах далучыліся да руху за дзяржаўную незалежнасць Беларусі. Ён быў адным з заснавальнікаў і актыўных сябраў Беларускага згуртавання вайскоўцаў — грамадскай арганізацыі, якая выступала

за стварэнне самастойнага беларускага войска.

8 верасня 1992 года — у Дзень вайскавай славы — Мікалай Бірукоў быў у ліку вайскоўцаў, якія першыя прысягнулі на вернасць Беларусі.

З пачатку 1990-х гадоў Мікалай Бірукоў далучыўся да беларускага сацыял-дэмакратычнага руху, стаў сябрам Беларускай сацыял-дэмакратычнай Грамады. Быў міжнародным сакратаром Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народнай Грамады).

За сваю патрыятычную дзейнасць Мікалай Бірукоў зведаў рэпрэсіі з боку генералітэту, вымушаны быў пакінуць вайсковую службу.

Выказваем глыбокае спачуванне родным і бліzkім Мікалая Мікалаевіча, усім яго сябрам.

У нашай памяці Мікалай Бірукоў назаўсёды застаўся як надзейны і шчыры таварыш, які канца свайго жыцця захаваў вернасць Бацькаўшчыне і ідэалам дэмакратыі.

Уладзімір Барадач, Леанід Дзёйка, Анатоль Гурыновіч, Валер Костка, Віталь Малашка, Анатоль Сідарэвіч, Алесь Станкевіч, Мікалай Статкевіч, Станіслаў Суднік, Алег Трусаў, Сяргей Чыслаў

Новы Час

Агульнаналітычная штоднёвая газета

Выдаецца з сакавіка 2002 г.

Галоўны рэдактар Кароль Аляксей Сцяпанавіч

Зарэгістравана Міністэрствам інфармацыі РБ. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі № 206 ад 20 ліпеня 2009.

ЗАСНАВАЛЬНІК: Мінская гарадская арганізацыя ГА ТБМ імя Ф.Скарыны. Адрас: 220005, г. Мінск, вул. Румянцава, 13. Тэл.: 284-85-11.

ВЫДАВЕЦ: Прыватнае выдавецкае ўнітарнае прадпрыемства «Час навінаў». Пасведчанне №64 ад 12.01.2007 г.

АДРАС РЕДАКЦЫІ І ВЫДАЎЦА:

220113, г. Мінск, вул. Мележа, 1-1234.

Тэл.: +375 29 651 21 12, +375 17 268 52 81.

novychas@gmail.com; www.novychas.org

НАДРУКАВАНА ў друкарні УП «Плутас-Маркет».

г. Мінск, вул. Халмагорская, 59 А.

Замова № 404

Падпісана да друку 15.04.2011. 8.00.

Наклад 7000 асобнікаў. Кошт свабодны.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў.

Пры выкарыстанні матэрыялаў газеты спасылка на «Новы Час» абавязковая.

Рукапісы рэдакцыя не вяртае і не рэагуе мастацкай творы.

Чытацкая пошта публікуецца паводле рэдакцыйных меркаванняў.